JULIUS CAESAR: TREURSPEL

William Shakespeare,
Cornelis Willem Opzoomer

JULIUS CAESAR.

JULIUS CAESAR.

TREURSPEL

VAN

WILLIAM SHAKESPEARE,

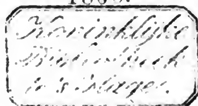
UIT HET ENGELSCH VERTAALD

DOOR

Mr. C. W. OPZOOMER.

AMSTERDAM,
J. H. GEBHARD & Co.

1860.

Gedrukt bij GIEBEN & DUMONT.

VOORREDE.

Volken met elkander in aanraking te brengen, er is zeker geen beter middel om de beschaving te verbreiden, allerlei vooroordeelen te doen wijken, verdraagzaamheid en broederzin te kweeken. Een stoomboot, een spoorweg, alles wat het verkeer gemakkelijk maakt, zal hier vaak oneindig meer werken dan het schoonste en beste vertoog.

En hoe veel kan het eene volk niet van het andere leeren. Nergens is de volmaaktheid bereikt; allen streven slechts naar het doel. Niet overal gaat men denzelfden weg op; wie zou durven beweren, dat zijn pad alleen het regte is?

Een grooter scheidsmuur nog dan zeeën en bergen zijn de talen. En wat daar stoombooten en spoorwegen zijn, dat is hier een vertaling. Het schoonste en beste, wat door andere volken gedacht en geschreven is, in uwe taal over te brengen, het mag een der grootste diensten heeten, die ge aan uw land kunt bewijzen

Het fiere Engelsche volk mag op vele rijke en edele geesten roemen, wier werken nooit zullen vergaan; op niemand meer dan op SHAKESPEARE. *Maar zulk een geest behoort aan alle volken toe. Versta hem, dring diep in zijn gedachten door, en hij houdt op een vreemdeling voor u te zijn; hij is uw landgenoot, uw vriend geworden.*

Doch het is moeijelijk, SHAKESPEARE *goed te verstaan. Daarom past het ons, alle krachten in te spannen, om hem nader te brengen tot ons volk. Hij moet verklaard, maar hij moet tevens vertaald worden.*

Velen hebben het reeds bij ons begrepen. Met ijver en met goed gevolg heeft men aan de groote taak de hand geslagen, en ik weet dat men van plan is op den gekozen weg moedig voort te gaan.

Ook mij zij het vergund dien weg te betreden. Een van SHAKESPEARE'S *schoonste stukken is zijn Caesar, en daarbij een van de duidelijkste. Ik waag het, mijn landgenooten er een vertaling van aan te bieden.*

UTRECHT,
15 Mei 1860.

O.

PERSONEN.

JULIUS CAESAR.
OCTAVIUS CAESAR, MARCUS ANTONIUS, M. AEM. LEPIDUS, } *Driemannen, na Caesar's dood.*
CICERO, PUBLIUS, POPILIUS LENA, } *Senatoren.*
MARCUS BRUTUS, CASSIUS, CASCA, TREBONIUS, LIGARIUS, DECIUS BRUTUS, METELLUS CIMBER, CINNA, } *Zamenzweerders tegen Caesar.*
FLAVIUS *en* MARULLUS, *Volkstribunen.*
ARTEMIDORUS, *een Sophist van Cnidos.*
Een WAARZEGGER.
CINNA, *een dichter. Nog een ander dichter.*
LUCILIUS, TITINIUS, MESSALA, *de jonge* CATO, *en* VOLUMNIUS, *vrienden van Brutus en Cassius.*
VARRO, CLITUS, CLAUDIUS, STRATO, LUCIUS, DARDANIUS, *dienaars van Brutus.*
PINDARUS, *dienaar van Cassius.*
CALPURNIA, *Caesar's vrouw.*
PORTIA, *Brutus vrouw.*
SENATOREN, BURGERS, WACHTEN, GEVOLG, *enz.*

Het tooneel is gedurende een groot deel van het stuk te Rome, later te Sardis en bij Philippi.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Rome. Een straat.

(FLAVIUS, MARULLUS *en een aantal burgers treden op*).

FLAVIUS.

Pakt u naar huis, gij luije schepsels, voort.
Is dit een vrije dag? wat! weet gij niet,
Dat, als het werkdag is, ge als handwerkslui
Niet zonder 't teeken van uw ambacht u
Moogt laten zien? — Wat is uw handwerk? Spreek.

1e. BURGER.

Wel, ik ben een timmerman.

MARULLUS.

Waar is uw leêren schootsvel en uw maat?
Wat doet gij met uw beste kleeren aan? - -
En gij, wat voert gij uit?

2e. BURGER.

Waarlijk, met een fijn werkman vergeleken, ben ik maar, zooals men pleegt te zeggen, een lapper.

MARULLUS.

Maar wat is uw ambacht? Antwoord mij duidelijk.

2e. BURGER.

Een ambacht, dat ik met een gerust geweten hoop te mogen uitoefenen, want het is, inderdaad, het verbeteren van een slechten wandel.

MARULLUS.

Wat is uw handwerk, schoft? uw ambacht? spreek.

2e. BURGER.

Neen, ik bid u, ga niet zoo op mij los; maar mogt er wat aan u losgaan, ik kan u weêr opknappen.

MARULLUS.

Wat meent ge daarmede? Mij opknappen, gij onbeschaamde knaap?

2e. BURGER.

Wel, u lappen.

FLAVIUS.

Ge zijt dus een schoenlapper, niet waar?

2e. BURGER.

Inderdaad, ik ben een heelmeester voor oude schoenen; als zij in groot gevaar zijn, heel ik ze. Zoo nette lui als ooit op kalfsleer gegaan zijn, gingen op mijner handen werk.

FLAVIUS.

Maar waarom zijt gij in uw werkplaats niet?
Wat voert gij deze menschen langs de straat?

2e. BURGER.

Wel, om hun schoenen te verslijten, om meer te doen te krijgen. Doch in ernst, we nemen een vrijen dag, om Caesar te zien en ons over zijn triomf verblijd te toonen.

MARULLUS.

Waarom verblijd? wat nut zijn zegepraal?
Wat voor gevangnen brengt hij meê naar huis
Als sieraad voor zijn wagen in hun boeijen?
Gij blokken, steenen, erger nog dan steen,
Gij harde harten, van gevoel ontbloot,
Hebt gij Pompejus niet gekend? Hoe vaak,
Hoe menigwerf klomt gij de muren op,
Op vensters, torens, op den schoorsteen zelfs,
En zat daar met uw kinders in uw arm,
Den heelen langen dag met taai geduld,
Totdat Pompejus door de straten trok.
En als ge maar van ver zijn wagen zaagt,
Ging dan geen algemeene jubel op,
Dat zelfs de Tiber sidderde in zijn bed,
Als hij den weerklank van 't gejuich vernam
Die langs zijne oevers in zijn diepten drong?
En trekt ge nu uw beste kleeren aan?
En spaart ge nu een vrijen dag u uit?
En strooit ge nu hem bloemen op den weg,
Die in Pompejus bloed zijn zege won?
Gaat weg!

Snelt naar uw huizen, valt er op uw knie,
En bidt de Goden 't onheil af te wenden,
Dat over zulk een ondank komen moet.

FLAVIUS.

Gaat, goede burgers, gaat, en boet dees fout,
Roept alle lieden van uw stand bijeen,
Voert hen ten Tiber heen, en plengt uw tranen,
Totdat het laagste water der rivier
De hoogste van haar oeverhoogten kust.
(*De burgers gaan weg*).
Zie, hoe hun ligt metaal gemaklijk smelt;
Ze sluipen weg, hun schuld boeit hun de tong.
Houd gij dien weg en ga naar 't kapitool;
Ik ga hierheen. Ontkleed er alle beelden,
Die gij met eereteekens vindt gesierd.

MARULLUS.

Mag ik het doen?
Gij weet, het is het Lupercalienfeest.

FLAVIUS.

Om 't even; laat met Caesar's eertrofeën
Geen beeld behangen zijn. Ik ga vast rond,
En drijf 't gepeupel van de straten weg.
Zoo doe ook gij, waar 't volk te zamen schoolt.
Dees veêren, Caesar's vleugel uitgeplukt,
Verpligten hem een lager vlugt te nemen,
Die anders zeker uit 't gezigt ons vloog,
En ons door slaafsche vrees geketend hield.
(*Zij gaan weg.*)

TWEEDE TOONEEL.

Rome. Een openbare plaats.

In optogt met muziek komen binnen CAESAR; ANTONIUS, *ten wedloop gereed;* CALPURNIA; PORTIA; DECIUS; CICERO; BRUTUS; CASSIUS *en* CASCA; *een groote menigte volgt, waaronder een* WAARZEGGER.

CAESAR.

Calpurnia!

CASCA.

Stilte, Caesar spreekt. (*De muziek houdt op*).

CAESAR.

Calpurnia!

CALPURNIA.

Hier, mijn gemaal.

CAESAR.

Plaats op den weg u van Antonius,
Als hij zijn wedloop doet. — Antonius!

ANTONIUS.

Caesar, mijn heer.

CAESAR.

Vergeet niet in uw loop, Antonius,
Calpurnie aan te raken; want het heet,
De onvruchtbare, in dees wedloop aangeraakt,
Wordt van haar vloek bevrijd.

ANTONIUS.

Ik zal het doen:
Als Caesar zegt: „doe dit,” dan is 't gedaan.

CAESAR.

Vangt aan, en laat geen der gebruiken weg. (*Muziek*).

WAARZEGGER.

Caesar!

CAESAR.

Ha! wie roept?

CASCA.

Laat zwijgen elk geluid. Nog eenmaal stilte.
(*De Muziek houdt op*).

CAESAR.

Wie is er in de menigt die mij roept?
'k Hoor boven de muziek een schrille stem,
Die Caesar! roept. — Spreek; Caesar leent u 't oor.

WAARZEGGER.

Pas op den vijftienden van Maart.

CAESAR.

Wie is die man?

BRUTUS.

Een wichlaar waarschuwt u voor vijftien Maart.

CAESAR.

Hij kome nader; 'k wensch dien man te zien.

CASCA.

Kom nader, vriend; zie Caesar in 't gezigt.

CAESAR.

Wat boodschap hebt ge nu? Spreek op, nog eens.

WAARZEGGER.

Pas op den vijftienden van Maart.

CAESAR.

Hij is een droomer; laat hem gaan, en volgt.
(*Trompetgeschal. Allen gaan weg buiten* BRUTUS *en* CASSIUS).

CASSIUS.

Zijt gij van plan, den wedloop te gaan zien?

BRUTUS.

Ik niet.

CASSIUS.

Ik bid u, doe 't.

BRUTUS.

Ik ben geen vriend van 't spel; ik mis te veel
Van 't vrolijk wezen van Antonius.
Maar laat mij u niet hindren in uw lust;
Ik laat u vrij.

CASSIUS.

Brutus, ik sloeg sints eengen tijd u ga.
'k Ontvang niet van uw oog die vriendlijkheid,
Dien blik van liefde, dien 't mij anders bood:

Ge zijt te kort van stof en al te vreemd
Voor mij die u zoo lief heb.

BRUTUS.

Cassius,
Bedrieg u niet; heb ik mijn blik omsluijerd,
Zoo geldt de kwelling van mijn uiterlijk
Toch mij alleen. Dees laatsten tijd bestoken
Mij driften, telkens met elkaar in strijd,
Gedachten enkel voor mij zelf geschikt,
Die op mijn doen misschien een schaduw werpen;
Doch laat mijn vrienden niet geërgerd zijn,
(Van wier getal gij één zijt, Cassius),
Noch anders mijn onachtzaamheid verklaren,
Dan dat hun Brutus, met zich zelf in strijd,
Vergeet aan andren liefde te betoonen.

CASSIUS.

Dan, Brutus, heb ik uwe somberheid
Verkeerd begrepen; dies begroef mijn hart
Gedachten van veel waarde, grootsche ontwerpen.
Zeg, goede Brutus, kunt ge uw aanzigt zien?

BRUTUS.

Neen, Cassius, het oog ziet nooit zich zelf
Dan door weêrkaatsing, door een ander ding.

CASSIUS.

Zoo is 't;
En 't wordt maar al te zeer bejammerd, Brutus,
Dat gij den spiegel mist, die uw waardij,
Te lang verborgen, u voor de oogen brengt,
Opdat ge uw beeld moogt zien. Ik heb gehoord,

Hoe menig man van aanzien hier in Rome
(Behalven Caesar slechts), van Brutus sprekend,
En zuchtend onder 't juk van dezen tijd,
Den wensch, dat Brutus oogen had, geuit heeft.

BRUTUS.

In wat gevaar wilt gij me leiden, Cassius,
Dat gij mij aanzet in mij zelf te zoeken
Dat wat niet in mij is?

CASSIUS.

En daarom, goede Brutus, hoor mij aan.
En daar gij weet, gij kunt u zelf niet zien
Dan door weerkaatsing, wil ik spiegel zijn,
En wil eenvoudig voor uw blik ontdekken
Dat deel van u waarvan ge onkundig zijt.
En vrees van mij geen kwaad, geliefde Brutus;
Ware ik een lagcher uit de menigt, waar' 'k gewoon
Aan elk met alledaagschen eed mijn liefde
Te schenken, wie 't ook was; of zoo gij weet,
Dat ik ooit menschen vlei, aan 't hart hen druk,
En dan hun eer bevlek; of zoo gij weet,
Dat ik bij feestgelagen mij verbroeder
Met heel 't gezelschap, dan — acht mij gevaarlijk.
(*Trompetgeschal en gejuich*).

BRUTUS.

Wat wil die vreugdekreet? ik vrees, het volk
Kiest Caesar tot zijn koning.

CASSIUS.

Vreest gij dat?
Dan, meen ik, zoudt gij zelf 't niet gaarne zien.

BRUTUS.

Neen, Cassius; en toch ik heb hem lief: —
Maar waarom houdt gij hier zoo lang mij op?
Wat is het, dat ge mij wilt mededeelen?
Wanneer het iets is voor 't gemeene best,
Plaats eer voor 't éene oog en dood voor 't ander,
En onverschillig zie ik beiden aan:
Want moog' de hemel zoo mij zeegnen, als ik meer
Den naam der eer bemin, dan 't sterven vrees.

CASSIUS.

Ik ken die deugd in u, mijn Brutus,
Zoo goed als uw gelaat mij is bekend.
Wel, eer alleen is de inhoud mijner rede. —
Ik weet het niet, wat gij en andre menschen
Van 't leven denkt; maar wat mij zelf betreft,
Ik leefde liever niet, als om te leven
In vrees voor zulk een wezen als ik zelf.
Ik ben vrij man als Caesar, zoo ook gij;
Wij zijn zoo goed gevoed, en kunnen beiden
Zoo goed als hij de winterkou verduren.
Want eens, het was een ruw, onstuimig weêr,
De Tiber bruischte tegen de oevers op,
Zei Caesar tot mij: waagt gij 't, Cassius, nu,
Met mij te springen in dien wilden stroom,
En tot dat punt te zwemmen? Op dat woord,
Gekleed zooals ik was, sprong ik er in,
En riep hem mij te volgen; wat hij deed.
De stroom brulde om ons heen, wij roeiden voort
Met frissche krachten, sloegen ons er door,
En kliefden 't water met een moedig hart.
Maar eer we kwamen aan 't bepaalde punt,

Riep Caesar: help mij, Cassius, of ik zink.
En als Aeneas, de oorsprong van ons volk,
Den ouden vader op zijn schouders eens
Uit Troja's vlammen droeg, zoo uit de golven
Redde ik den moeden Caesar. En die man
Is nu als God geëerd, en Cassius is
Een nietig schepsel, die den nek moet buigen,
Als Caesar achteloos een knikje schenkt.
Toen hij in Spanje was, had hij de koorts,
En als een aanval kwam, dan zag ik wel
Zijn beven; inderdaad, hij sidderde, die God;
Het laffe bloed vlood van zijn lippen weg;
En 't eigen oog, waarvoor de wereld beeft,
Verloor zijn glans. Ik hoorde zijn gesteen.
Ja, en die mond, die Rome's volk beval
Te luistren en zijn woorden op te schrijven,
Riep toen: »Titinius, geef mij te drinken,"
Als een ziek meisje. Goden, is het mooglijk?
Een man van zulk een teeder ligchaam kon
De zege van de trotsche wereld winnen,
En draagt den palm alleen.

(*Gejuich. Trompetgeschal.*)

BRUTUS

Een nieuwe vreugdekreet!
Het dunkt mij, dat herhaalde juichen is
Om nieuwe eer, op Caesar's hoofd gehoopt.

CASSIUS.

Ja, man, hij overschrijdt deze enge wereld
Als een kolos, terwijl wij kleine lieden
Bescheiden door zijn reuzenbeenen gaan,
En zoeken voor ons zelf een eerloos graf.

Soms is de mensch de meester van zijn lot:
De fout, mijn Brutus, ligt niet in de sterren,
Maar in ons zelf, dat wij zoo nietig zijn.
Brutus en Caesar: wat steekt er in dat Caesar?
Waarom dien naam meer spreken dan uw naam?
Schrijft ze te zaam, is de uwe minder schoon?
Spreekt ze uit, hij past den mond niet minder goed;
Weegt beiden, één gewigt; bezweert met beiden,
Brutus roept geesten op zoo snel als Caesar.
(*Gejuich.*)
Nu, in den naam van heel het Godendom,
Met wat voor spijs werd Caesar wel gevoed,
Dat hij zoo groot werd? Schande treffe onze eeuw!
Verloort ge, o Rome, op eens uw edel bloed?
Was daar ooit sinds den grooten vloed een tijd,
Die niet op meer dan op één man kon roemen?
Wie, die van Rome sprak, kon vroeger zeggen,
Dat in haar groot gebied slechts leefde — één man?
Maar nu heeft Rome ruimte in overvloed,
Want in haar omtrek leeft één eenig man.
O, beiden hoorden wij 't van onze vaders,
Daar was een Brutus eens, die even goed
Het hof des duivels had geduld in Rome,
Als 't hof eens konings.

BRUTUS.

Dat gij mij liefhebt, ik betwijfel 't niet;
Waarheen ge met mij wilt, vermoed ik half;
Wat ik hiervan en van dees tijd gedacht heb,
Verhaal ik later. Voor het oogenblik
Wil ik, met liefde bid ik u daarom,
Niet meer gedreven zijn. Wat gij gezegd hebt,
Wil 'k overwegen; wat gij meer wilt zeggen,

Ik hoor het met geduld, en vind een tijd,
Geschikt om zulke dingen te behandlen.
Tot zoolang, edle vriend, bedenk dit wel:
Brutus zou liever nog een dorpling zijn,
Dan voor een zoon van 't oude Rome gelden
In zulk een zwaren nood, als deze tijd
Ons op te leggen dreigt.

CASSIUS.

Ik ben verheugd, dat door mijn zwakke woorden
Aan Brutus zoo veel vuur toch is ontlokt.
(CAESAR *en zijn gevolg komen terug*).

BRUTUS.

Het spel is uit, en Caesar keert terug.

CASSIUS.

Als zij hier zijn, trek Casca aan zijn mouw,
En op zijn knorrige manier vertelt
Hij alles wat er heden wigtigs voorviel

BRUTUS.

Ik zal het doen. — Doch, ziet gij, Cassius,
Op Caesar's voorhoofd gloeit de donkre vlek,
De rest ziet als bekeven knechts er uit.
Calpurnia's wang is bleek; en Cicero
Kijkt met zoo vonklende en zoo vurige oogen,
Als ik hem in het kapitool wel zag,
Als hem Senators in den raad bestreden.

CASSIUS.

Casca zal ons vertellen wat het is.

CAESAR.

Antonius!

ANTONIUS.

Caesar.

CAESAR.

Laat dikke menschen om mij henen zijn,
Met gladde hoofden, en die 's nachts goed slapen.
Die Cassius ziet er bleek en hongrig uit;
Hij denkt te veel; die menschen zijn gevaarlijk.

ANTONIUS.

Vrees hem niet, Caesar, hij is niet gevaarlijk:
Hij is een edel man en goed gezind.

CAESAR.

Was hij maar dikker! — Doch ik vrees hem niet;
En toch, kon vrees met Caesar's naam bestaan,
Ik ken geen stervling dien ik meer vermeed,
Als juist dien magren Cassius. Hij leest veel;
Hij neemt aanhoudend waar, en hij doorziet
Der menschen doen; hij heeft geen lust in 't spel,
Als gij, Antonius; hoort geen muziek,
Lacht zelden, en dan nog op zoo'n manier,
Als dreef hij toornig met zich zelf den spot,
Dat iets tot lagchen hem bewegen kon.
Zulk slag van menschen is nooit regt te vreên,
Zoolang zij boven zich een ander zien;
Dat is het wat hen zoo gevaarlijk maakt.
'k Zeg meer hiermede, wat te vreezen is,
Dan wat ik vrees, want altijd ben ik Caesar.

Kom aan mijn regter hand; dit oor is doof;
En zeg naar waarheid wat ge van hem denkt.

(CAESAR *en zijn gevolg gaan weg.*
CASCA *blijft staan.*)

CASCA.

Ge trokt mij bij de mouw; wilt gij me spreken?

BRUTUS.

Ja, Casca, zeg, wat viel er heden voor,
Dat Caesar donker kijkt.

CASCA.

Ge waart er immers bij, niet waar?

BRUTUS.

Dan vroeg ik Casca naar 't geen voorviel niet.

CASCA.

Nu dan, men bood hem een kroon aan, en toen ze hem werd aangeboden, schoof hij ze met de hand weg, zoo; en toen begon het volk te juichen.

BRUTUS.

En waarvoor was het tweede rumoer?

CASCA.

Wel, ook daarvoor.

CASSIUS.

Ze juichten driemaal; waarvoor dan het laatst?

CASCA.

Wel, ook daarvoor.

BRUTUS.

Werd dan de kroon hem driemaal aangeboden?

CASCA.

Ja, zeker werd ze, en driemaal schoof hij ze weg, telkens wat zachter; en telkens als hij ze weg schoof, jubelden mijn kostelijke buren.

CASSIUS.

Wie bood hem de kroon aan?

CASCA.

Antonius.

BRUTUS.

Vertel ons, hoe het toeging, goede Casca.

CASCA.

Ik mag gehangen worden, als ik u de toedragt vertellen kan; het was enkel zotheid, ik gaf er geen acht op. Ik zag Marcus Antonius hem een kroon aanbieden, maar eigenlijk was het geen kroon, het was een soort van diadeem; en, zooals ik u vertelde, hij schoof ze de eerste maal op zij, maar met dat al geloof ik, dat hij ze gaarne had gehad. Toen bood hij ze hem ten tweeden male aan; en op nieuw schoof hij ze op zijde, maar, naar het mij voorkwam, viel het hem zwaar de vingers er af te houden. En daarop bood hij ze hem voor de derde maal aan; voor de derde maal schoof hij ze op zij; en telkens als hij ze weigerde, juichte het gepeupel en klapte in de vereelde handen; hun zweeterige nachtmutsen

wierpen ze in de hoogte, en omdat Caesar de kroon weigerde, bliezen ze zoo veel stinkenden adem uit, dat Caesar er bijna van gestikt was, want hij werd flaauw, en viel in onmagt neer. En wat mij betreft, ik dorst niet lagchen, uit vrees van mijn mond te openen en de slechte lucht in te ademen.

CASSIUS.

Stil wat, ik bid u. Hoe? viel Caesar flaauw?

CASCA.

Hij viel op de markt neer, had schuim voor den mond, en was sprakeloos

BRUTUS.

Het kan wel zijn; hij heeft de vallende ziekte.

CASSIUS.

Neen, Brutus, Caesar heeft ze niet, maar gij
En ik, wij hebben ze, ook de brave Casca.

CASCA.

Ik weet niet, wat ge daarmede meent; maar ik ben er zeker van, dat hij neêrviel. Als de schooijers hem niet toejuichten en hem uitfloten, al naar hij hun beviel of misviel, net zooals ze het met hun tooneelspelers plegen te doen, dan ben ik geen eerlijk man.

BRUTUS.

Wat zei hij, toen hij weêr tot zich zelf kwam?

CASCA.

Wel, voor hij neêrviel, als hij zag hoe blij de groote menigte was, dat hij de kroon weigerde, scheurde hij zijn kleed open, en bood hun zijn hals aan om af te snijden; — was ik een man van het vak geweest, en had ik hem niet bij zijn woord gehouden, dan mag ik met de schurken ter helle varen; — en zoo viel hij neêr. Toen hij weêr tot zich zelf kwam, zei hij, dat als hij iets verkeerds gedaan of gezegd had, hij hun edelheid bad het aan zijn ziekte te wijten. Drie of vier oude heksen in mijn buurt schreeuwden: »helaas! die goede ziel!" en vergaven het hem met geheel haar hart. Maar dat wil niet veel zeggen; als Caesar haar moeders vermoord had, hadden ze het niet minder gedaan.

BRUTUS.

En ging hij daarop zoo verdrietig weg?

CASCA.

Ja.

CASSIUS.

Zei Cicero nog iets?

CASCA.

Ja, die sprak Grieksch.

CASSIUS.

Wat wilde hij dan?

CASCA.

Ja, als ik u dat vertel, wil ik u nooit meer in

het aanzigt zien. Maar die hem verstonden lachten tegen elkaâr, en schudden hun hoofd. Wat mij betreft, voor mij was het Grieksch. Ik zou u nog meer nieuws kunnen vertellen; Marullus en Flavius, omdat ze de versierselen van Caesar's beelden hebben afgescheurd, zijn tot zwijgen gebragt. Vaartwel; er kwam nog meer zotheid voor; als ik het mij maar kon herinneren.

CASSIUS.

Wilt gij van avond met mij eten, Casca?

CASCA.

Neen, ik heb mijn woord gegeven.

CASSIUS.

Wilt ge dan morgen middag met mij eten?

CASCA.

Ja, als ik leef, gij nog in zoo goeden luim zijt, en uw eten der moeite waard is.

CASSIUS.

Goed; ik zal u wachten.

CASCA.

Doe het. Vaartwel, allebei.

(CASCA *vertrekt*).

BRUTUS.

Wat voor een logge vent is dat geworden.
Hij was vol vuur, toen hij de school bezocht.

CASSIUS.

Dat is hij nog, zoodra het geldt het doen

Van de eene of andere kloeke of edle daad,
Al neemt hij ook dien schijn van traagheid aan.
Die plompheid strekt zijn frisschen luim tot saus,
En leert de maag zijn woorden te verteren
Met beter eetlust.

BRUTUS.

Zoo is 't. Voor 't oogenblik verlaat ik u.
En morgen, als 't u lust met mij te spreken,
Kom ik bij u aan huis; of, zoo ge wilt,
Kom gij bij mij, dan zal ik u verwachten.

CASSIUS.

't Is goed: — tot zoolang, houd den staat in 't oog.
(BRUTUS *vertrekt*).
Wel, Brutus, gij zijt edel; en toch zie 'k,
Ook uw zoo vaste zin is af te leiden
Van 't ware pad. Dies moet een edle geest
Den band met zijns gelijken stevig snoeren;
Wie is zoo vast, dien niets verleiden kan?
Caesar is mij vijandig, Brutus mint hij;
Toch, als ik Brutus was, en hij was Cassius,
Ik zou zijn luim niet dienen. Dezen nacht
Werp ik hem briefjes van verscheiden handen,
Alsof ze van verscheiden burgers kwamen,
Door 't venster, alle sprekend van de hoop,
Die Rome op Brutus bouwt, waarin bedekt
Op Caesar's eerzucht zal gezinspeeld zijn.
En dan, laat Caesar's trots zijn val verbeiden,
Wij vellen hem, of dulden erger tijden.
(*Hij gaat weg*).

DERDE TOONEEL.

Rome. Een straat.

Donder en bliksem. Van tegenovergestelde kanten komen binnen CASCA, *met zijn getrokken zwaard, en* CICERO.

CICERO.

Goe'n avond, Casca. Bragt ge Caesar 't huis?
Hoe buiten adem, en wat tuurt ge zoo?

CASCA.

Treft u 't dan niet, als op haar zuilen de aard
Beeft als een tenger riet? O Cicero!
'k Beleefde een noodweer, als de wilde storm
Den knoestig' eik deed splijten; en ik zag
De trotsche golven rijzen, woeden, schuimen,
Als vlogen zij de donkre wolken tegen;
Maar nooit voor dezen nacht, nog nooit voor nu,
Daalde in den storm een stroom van vuur ter neêr.
Voorwaar, er is een oorlog in den hemel,
Of de aarde, te laatdunkend voor de Goôn,
Ontvlamt hen om vernieling af te zenden.

CICERO.

't Is waar, zoo vreemde dingen zag ik nooit.

CASCA.

Een slaaf (ik meen, van aanzien u bekend)
Verhief zijn linker hand; zij vlamde en brandde
Als twintig toortsen zaam; en toch zijn hand,

Voor 't vuur gevoelloos, bleef hem onverzengd.
Dan (van dat oogenblik stak ik mijn zwaard niet in)
Ontmoette ik bij het kapitool een leeuw,
Die me in 't gezigt keek, knorrend verder ging,
En mij geen kwaad deed. Op elkaar gedrongen
Zag ik een honderd vrouwen, bleek als dooden,
Van angst ontsteld, die met een duren eed
Bezwoeren, dat ze vuurge mannen zagen
De straten rondgaan. Gistren zat de vogel
Des nachts nog tot den middag op de markt,
En huilde en kreet. Als deze wonderteekens
Zoo zamentreffen, past het niet te zeggen:
»Dat is er de oorzaak van, -- ze zijn natuurlijk;"
Ik meen veeleer, ze duiden onheil aan,
De streek bedreigend, waar ze zich vertoonen.

CICERO.

Voorwaar, wel heeft de tijd een vreemden luim.
Maar menschen leggen vaak de dingen uit,
Heel anders dan hun ware meening is.
Komt Caesar morgen op het kapitool?

CASCA.

Ja, want hij gaf Antonius den last,
Zijn komst u tegen morgen aan te zeggen.

CICERO.

Goe'n nacht dan, Casca; dit onstuimig weêr
Drijft naar ons huis ons.

CASCA.

Cicero, vaarwel.

(CICERO *gaat heen*).

CASSIUS *komt*.

CASSIUS.

Wie is daar?

CASCA.

Een Romein.

CASSIUS.

't Is Casca's stem.

CASCA.

Uw oor is goed. O Cassius, welk een nacht.

CASSIUS.

Een aangename nacht voor brave mannen.

CASCA.

Wie zag den hemel ooit zoo dreigend staan?

CASSIUS.

Slechts hij die de aard zoo vol van misdaad zag.
Wat mij betreft, 'k ben over straat gegaan,
'k Heb aan 't gevaar des nachts mij blootgesteld,
En, zoo ontkleed, mijn Casca, als ge ziet,
Bood ik den fellen donderslag de borst.
En als des bliksems slingrend blaauw den boezem
Des hemels open reet, stelde ik mij zelf
Met koenen moed zijn vuurgen straal ten doel.

CASCA.

Maar waarom zoo des hemels magt verzocht?
Het past den mensch te vreezen en te beven,
Wanneer de magt der Goden zulke teekens
Als boden zendt, den sterveling tot schrik.

CASSIUS.

Ge zijt stomp, Casca; en die levensvonken,
Die elk Romein in 't harte moesten gloeijen,
Gij mist ze. Gij ziet bleek en gij verstomt,
Gij zijt vol vrees en toont u zelf verbaasd,
Als gij het vreemd geweld des hemels ziet
Maar wildet gij den waren grond doorvorschen,
Waarom dat vuur verschijnt, waarom die geesten;
Wat dier en vogel zoo ontaarden doet;
Wat grijsaards dwaas maakt, kindren wijsheid leert;
Waarom dit alles zijn natuur verliest,
Zijn aangeboren wezen, en verkeert
In vreemde misgestalt, dan zoudt ge vinden,
Dat hen de hemel met dien geest bezielt,
Om ergens aan een diep ontaarden staat
Tot schrik, maar ook tot nutte les te strekken.
Nu kon ik, Casca, wel een man u noemen,
Die op dees vreeselijken nacht gelijkt,
Die dondert, bliksemt, graven opent, brult
Zooals de leeuw doet in het kapitool,
Een man, niet magtiger dan gij of ik
In ligchaamskracht, maar wondervol gegroeid,
En even dreigend als dit vreemde noodweêr.

CASCA.

't Is Caesar, dien gij meent; is 't niet zoo, Cassius?

CASSIUS.

Het zij wie 't wil; want ons Romeinsche volk
Heeft merg en zenuw als zijn vaders hadden;
Doch wee ons, want der vadren zin is dood,
De geest van onze moeders heerscht in ons;

Ons juk, ons lijden toont ons vrouwlijk hart.

CASCA.

't Is waar, men zegt, dat morgen de Senaat
Tot Rome's koning Caesar wil verheffen;
Op land en zee zal hem de kroon versieren,
Waar hij ook is, slechts in Itaalje niet.

CASSIUS.

Ik weet, waarop ik dezen dolk dan rigt;
Cassius zal Cassius van 't juk bevrijn.
Daarin, o Goden, gaaft gij zwakken kracht;
Daarin, o Goôn, bedwongt gij den tyran;
Geen steenen toren en geen kopren muur,
Geen donkre kerker en geen ijzren boei,
Niets is er wat den vrijen geest bedwingt.
Het leven, is het de aardsche banden moê,
Het mist de kracht nooit om den boei te slaken.
En weet ik dit, dan weet' de wereld ook,
Dat deel der dwinglandij, dat mij bezwaart,
Schud ik naar wilkeur af.

CASCA.

Dat kan ik ook;
Zoo draagt de minste slaaf in eigen hand
De kracht om uit zijn kerker los te breken.

CASSIUS.

Waarom zou Caesar dan een dwingland zijn?
Die arme man! ik weet, hij waar geen wolf,
Zag hij in Rome's burgers meer dan schapen;
Hij waar geen leeuw, als zij geen hinden waren.
Om een groot vuur het spoedigst aan te maken,

Neemt men ligt stroo; wat nietig goed is Rome,
Wat onkruid en wat afval, als het dient
Als slechte stof alleen om licht te schenken
Aan zulk een ding als Caesar. Maar, mijn wrok!
Waar voerdet gij me heen? ik sprak misschien
Voor een gedienstig werktuig; dan, ik weet 't,
Verlangt men rekenschap; maar 'k ben gewapend,
En voor gevaar heb ik nooit vrees gekend.

CASCA.

Gij spreekt tot Casca, tot een man, die nooit
Een laf verklikker was. Zie daar mijn hand!
Breng een partij bijeen om 't kwaad te keeren,
En dees mijn voet gaat zeker even ver
Als die het verst gaat.

CASSIUS.

Een gesloten koop!
Nu weet dan, Casca, reeds bewoog mijn taal
Een aantal onzer best gezinde burgers,
Om aan mijn zij een waagstuk te bestaan,
Dat duurzame eer aan groot gevaar verbindt.
Ik weet, ze wachten me in Pompejus zaal
Dit eigen uur; want in dees schrikbren nacht
Kan niemand buiten in de straten zijn.
Het wezen zelf van 't weêr is als het werk,
Dat onze hand stoutmoedig ondernam,
Hoogst bloedig, vurig en hoogst vreeselijk.

(CINNA *komt*).

CASCA.

Wees stil; met rasschen tred komt iemand aan.

CASSIUS.

't Is Cinna, ik herken hem aan zijn gang;
Hij is een vriend.. — Cinna, waarheen zoo snel?

CINNA.

U zocht ik. Wie is dat? Metellus Cimber?

CASSIUS.

Neen, Casca is 't; hij is reeds ingewijd
In onze plannen. Wacht men op mij, Cinna?

CINNA.

't Verheugt me. Wat een schrikbre nacht is dit!
Een paar van ons verschenen vreemde dingen.

CASSIUS.

Verwacht men ginder mij, of nog niet?

CINNA.

Ja.
O Cassius, zoo met den edlen Brutus
Ge ons eedgenootschap nog versterken kondt! —

CASSIUS

Bedaard maar! Goede Cinna, dit papier,
Zie hoe gij in 't gestoelt des Praetors 't legt,
Waar Brutus het moet vinden, en werp dit
Hem in het venster; kleef ook dit met was
Op 't beeld van d' ouden Brutus. Kom daarna
Weêr naar Pompejus zaal, waar ge ons zult vinden.
Is Decius Brutus en Trebonius daar?

CINNA.

Ja, allen op Metellus Cimber na.
Die zoekt u in uw huis. Goed, ik zal gaan,
En doen met die papieren naar uw last.

CASSIUS.

Kom daarna in Pompejus gaanderij.
(CINNA *gaat weg*).
Kom, Casca, laat ons zaam nog vóór den dag
Naar Brutus gaan; drie vierden van zijn geest
Is reeds voor ons gewonnen; heel de man
Geeft bij den eersten aanval zich ons over.

CASCA.

O! hij zit hoog in aller burgren hart;
En wat in ons een misdaad schijnen zou,
Zijn aanzien, krachtig als de steen der wijzen,
Verandert dat in deugd en waardigheid.

CASSIUS.

Hem en zijn waarde en wat hij ons kan zijn
Hebt gij volmaakt begrepen. Laat ons gaan,
't Is over middernacht. We willen hem
Vóór 't dag is zien en zeker van hem zijn.
(*Ze gaan weg*).

TWEEDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Rome. De tuin van BRUTUS.

(BRUTUS *komt binnen*).

BRUTUS.

He, Lucius! op.
Ik kan niet uit de hoogte van de starren
Zien, hoe nabij de dag is. — Lucius! —
Ik wenschte 't waar' mijn fout zoo lang te slapen.
Kom, Lucius, kom! ontwaak dan toch! op, Lucius!

(LUCIUS *komt*).

LUCIUS.

Riept gij, mijn heer?

BRUTUS.

Breng mij een licht in mijne kamer, Lucius.
Wanneer het brandt, kom hier om mij te roepen.

LUCIUS.

Ik zal het doen, mijn heer.

(*Hij gaat weg*).

BRUTUS.

't Kan enkel door zijn dood. Wat mij betreft,
Ik ken geen andren grond om hem op zij te stooten,
Dan 't algemeene best. Hij zoekt de kroon: —
Wat die uit hem zal maken, is de vraag.
De warme dag lokt de adders uit hun hol;
Dies ga de wandelaar voorzigtig. Hem
Te kroonen! 't is een angel hem te leenen,
Waarmeê hij schaden kan zoodra 't hem lust.
Der grootheid misbruik is 't, als zij de magt
Scheidt van 't geweten. Zoover 't Caesar geldt,
Weet 'k niet, dat ooit zijn hartstogt heeft geheerscht,
Meer dan zijn rede. Maar niet zelden ziet men,
Dat deemoed de eerzucht tot een ladder dient;
Die ze opklimt keert nog het gelaat haar toe,
Maar is hij eenmaal op de hoogste sport,
Dan keert hij zijnen rug der ladder toe,
Staart in de wolken en veracht de lagre sporten,
Waarlangs hij opklom. Zóó kan Caesar doen;
En daarom, kom hem voor. En daar de strijd
Geen schijn ontleent aan 't geen hij werklijk is,
Beschouw het zoo: dat wat hij is, vergroot,
Kan weldra zulk een uiterste bereiken;
Denk dus van hem als van een slangenei,
Dat, uitgebroed, een giftig ondier wordt;
En dood hem in de schaal. (LUCIUS *komt terug*).

LUCIUS.

Het licht is in uw kamer aangestoken.
In 't venster naar een vuursteen zoekend, vond
Ik dit verzegelde papier, en 'k weet,
Toen ik naar bed ging, lag het er nog niet.
(*Hij geeft hem het briefje*).

BRUTUS.

Ga weêr naar bed; het is nog lang geen dag.
't Is immers al op morgen vijftien Maart.

LUCIUS.

Ik weet het niet.

BRUTUS.

Zie in den almanak, en zeg 't mij dan.
(*Hij gaat weg*).

LUCIUS.

Ik zal het doen.

BRUTUS.

De vurige verschijnslen in de lucht,
Ze geven licht genoeg om bij te lezen.
(*Hij opent het briefje, en leest*).
»Brutus, gij slaapt; ontwaak, herken u zelf.
Zal Rome? Spreek, sla toe, herstel!
Brutus, gij slaapt; ontwaak!"
Reeds dikwijls heeft men zoo mij aangezet,
En zulke briefjes me in den weg gestrooid.
»Zal Rome?" zoo vul ik die woorden aan:
Zal Rome siddren voor één man? Hoe, Rome?
Mijn groote voorzaat joeg van Rome's straten
Tarquinius, toen hij een koning was.
»Spreek, sla, herstel!" roept dan het volk mij op
Tot spreken en tot slaan? O Rome, ik zweer,
Als ooit herstelling volgen mag, ontvangt ge
Al wat ge thans begeert uit Brutus hand.
(LUCIUS *komt terug*).

LUCIUS.

De maand van Maart is veertien dagen oud.
(*Er wordt geklopt*).

BRUTUS.

't Is goed. Ga naar de deur; er wordt geklopt.
(LUCIUS *gaat weg*).
Sints Cassius tegen Caesar mij ontstak,
Sliep ik niet meer.
Van 't eerst beramen van een gruwbre daad
Tot aan 't volvoeren, is de tusschentijd
Een schrikbeeld of een wilden droom gelijk:
De goede geest en 't bloedig opzet gaan
Dan met elkaar te rade, en de mensch,
Een kleinen staat gelijk, verduurt
Den toestand van een oproer.
(LUCIUS *komt terug*).

LUCIUS.

Uw broeder Cassius is aan de deur;
Zijn wensch is, u te zien.

BRUTUS.

Is hij alleen?

LUCIUS.

Neen, andren zijn nog bij hem.

BRUTUS.

Kent gij hen?

LUCIUS.

Neen, want hun hoeden trokken ze over 't oor,

En dekten met hun mantel zich 't gezigt,
Zoodat ik geen van hen herkennen kan
Aan zijn gelaat.

BRUTUS.

't Is wel zoo. Laat hen binnen.
(LUCIUS *gaat weg*).
Het zijn de leden der partij. O zamenzwering!
Schaamt ge u bij nacht reeds uw gelaat te toonen,
Wanneer het kwaad het vrijste is? Dan, bij dag,
Waar ergens is zoo donker een spelonk,
Dat ge uw gezigt kunt bergen? Zoek er geen;
Vermom in lagchen u en vriendlijkheid,
Want liet gij ooit uw ware trekken zien,
De donkere afgrond zelfs waar' nog te licht,
Om voor den argwaan u te dekken.
(CASSIUS, CASCA, DECIUS, CINNA, METELLUS
CIMBER *en* TREBONIUS *komen*).

CASSIUS.

Ik vrees, we storen in uw nachtrust u.
Goe'n morgen, Brutus. Komen wij gelegen?

BRUTUS.

'k Ben reeds lang op; 'k was wakker heel den nacht.
Ken ik die mannen die ge met u brengt?

CASSIUS.

Ja, allen; en er is geen onder hen,
Die u niet hoogacht, en den wensch niet voedt,
Dat gij die meening van u zelven hadt,
Die ieder edel burger van u heeft.
Dit is Trebonius.

BRUTUS.

Hij is mij welkom.

CASSIUS.

Dit, Decius Brutus.

BRUTUS.

Hij is welkom ook.

CASSIUS.

Dit Casca; die daar, Cinna;
En dit, Metellus Cimber.

BRUTUS.

Allen welkom.
Wat zorgen houden u den slaap uit 't oog,
En storen u de nachtrust?

CASSIUS.

Hoor mij aan.
(*Zij fluisteren*).

DECIUS.

Hier ligt het oosten; breekt de dag hier aan?

CASCA.

Neen.

CINNA.

Ja, vriend, het is wel zoo; die graauwe strepen,
Die door de wolken gaan, zijn boden van den dag.

CASCA.

Ge moet bekennen, dat ge beiden dwaalt.

Hier gaat de zon op, waar mijn degen wijst;
Dit is een goed eind verder naar het zuiden,
Zooals de vroege tijd van 't jaar het eischt.
Twee maanden later gaat haar vuurgloed op
Meer naar het noorden; en het hooge oosten
Ligt in de rigting van het kapitool.

BRUTUS.

Reikt allen mij uw handen, één voor één.

CASSIUS.

En doen wij op ons grootsch ontwerp den eed.

BRUTUS.

Neen, niet een eed: zoo niet 't gelaat der menschen,
Het lijden onzer ziel, de nood des tijds, —
Zoo dit te zwakke gronden zijn, breekt op,
En keere in traagheid ieder naar zijn bed;
Zoo zwaaije trotsche dwinglandij haar staf,
Tot allen op hun beurt bezweken. Maar,
Wanneer dit alles vuur genoeg bevat,
Om lafaards zelfs te ontvlammen, en met moed
Het smeltend hart van vrouwen te bezielen,
Wat andre spoorslag dan als onze zaak,
Om ons te drijven? en wat andre waarborg,
Dan 't heilig woord van Rome's echte burgers,
Wie niets terugschrikt? en wat andere eed,
Dan manneneer aan manneneer verpand,
Dat dit gebeurt, of dat wij er voor sterven?
Laat priesters, lafaards, sluwerts eeden vergen,
Versufte grijsaards, en die zwakke zielen
Die 't onregt dulden; vergt voor slechte zaken
Een eed van hen die gij mistrouwt; maar wij,

Bevlekken wij onze onderneming niet,
Noch d' onverwonnen moed van onzen geest,
Als dachten wij, zelfs onze zaak, ons plan,
Behoefde een eed; daar elke druppel bloeds,
Die een Romein door 't edel harte vloeit,
Zich schuldig maakt aan schennis van zijn stam,
Wanneer hij maar het kleinste deel verbreekt
Van eenige belofte die hij gaf.

CASSIUS.

Maar hoe met Cicero? Wordt hij gepolst?
Mij dunkt, met ijver steunt hij onze zaak.
Laat ons hem niet vergeten.

CINNA.

Zeker niet.

METELLUS.

O, wint hem voor ons plan; zijn zilver hair
Zal bij het volk een goeden naam ons koopen,
En stemmen werven om ons doen te prijzen.
Zijn oordeel, heet het dan, stuurde onze hand;
Men let op onze jeugd en drift niet meer,
Maar dekt het alles met zijn waardigheid.

BRUTUS.

O, noemt hem niet; vertrouwt hem geen geheim;
Want nimmer zal hij volgen in een zaak,
Die andrer hand begon.

CASSIUS.

Dan, laat hem weg.

CASCA.

't Is waar, hij past ons niet.

DECIUS.

Zal niemand anders sterven? enkel Caesar?

CASSIUS.

Decius heeft regt. Mij dunkt, Antonius
Mag Caesar, die zoo vurig hem bemint,
Niet overleven. Anders wordt hij ons
Een sluw belager; en gij weet, zijn magt,
Als hij ze goed gebruikt, reikt wel zoo ver,
Dat ze ons verderven kan; om dit te keeren,
Zoo valle Caesar en Antonius zaam.

BRUTUS.

Dan schijnt ons doen te bloedig, Cassius,
Nog buiten 't hoofd de leden af te slaan,
Als wrok bij 't treffen, lage haat daarna:
Antonius is slechts een lid van Caesar.
Laat offeraars ons zijn, geen slagters, Cajus.
Wij zijn in opstand tegen Caesar's geest,
En in den geest der menschen is geen bloed.
O, waar' 't ons mooglijk, Caesar's geest te treffen,
En Caesar niet te vellen. Maar helaas!
Caesar moet voor hem bloeden. Edle vrienden!
Laat ons hem moedig dooden, niet met wrok;
Laat ons hem vellen als een spijs voor Goden,
Niet hem in stukken slaan, een aas voor honden;
En laat ons hart, als sluwe meesters doen,
Hun dienaars prikklen tot een daad van wraak,
Dan schijnbaar hen bestraffen. Hierdoor krijgt

Ons plan den schijn van noodzaak, niet van haat;
En, schijnt het zoo in de oogen van het volk,
Dan noemt men artsen ons, geen moordenaars.
En koestert voor Antonius geen vrees,
Want hij vermag niet meer dan Caesar's arm,
Als 't hoofd van Caesar viel.

CASSIUS.

Toch vrees ik hem,
Want in de liefde, die hij voedt voor Caesar, —

BRUTUS.

Ach, goede Cassius, denk niet aan hem.
Bemint hij Caesar, al wat hij kan doen
Is tegen zich alleen: voor Caesar sterven;
En dat waar' veel voor hem, want hij is liefst
In woest gezelschap, in een lustig leven.

TREBONIUS.

Er is voor hem geen vrees; laat hem niet sterven;
Want hij zal leven, en hier eens om lagchen.
(*De klok slaat*).

BRUTUS.

Stil, telt de klok.

CASSIUS.

De klok heeft drie geslagen.

TREBONIUS.

't Is tijd te gaan.

CASSIUS.

Maar 'k meen, 't is nog onzeker,

Of Caesar zich van daag vertoonen zal.
Want sedert kort kwelt hem het bijgeloof,
Geheel in strijd met wat hij vroeger dacht
Van fantasie, van droomen en gebruiken.
't Kan zijn, de wonderen die ons verschenen,
Al wat er schriklijks voorviel in dees nacht,
En de overreding van zijn augurs houdt
Hem heden van het kapitool terug.

DECIUS.

Vrees daarvoor niet; wanneer hij dat besloot,
Ik dwing hem; want hij pleegt het gaarn te hooren,
Dat men den eenhoorn door 't geboomte vangt,
Den beer met spiegels, de olifant met holen,
Den leeuw met netten en den mensch met vleiers;
Maar zeg ik hem, dat hij de vleiers haat,
Hij zegt, hij doet het, dan juist 't ergst gevleid.
Laat mij begaan;
Want ik versta de kunst zijn zin te leiden,
En breng hem zeker op het kapitool.

CASSIUS.

Ja, laat ons allen gaan om hem te halen.

BRUTUS.

Ten acht uur op zijn allerlaatst, niet waar?

CINNA.

Dat zij het allerlaatst; blijft dan niet uit.

METELLUS.

Cajus Ligarius is Caesar's vijand,
Die om den lof, dien hij Pompejus schonk, hem hard viel
Waarom heeft niemand nog aan hem gedacht?

BRUTUS.

't Is waar, Metellus, ga slechts naar zijn huis.
Hij heeft mij lief, en 'k gaf hem grond er voor;
Zeg hem, hij kome hier; 'k zal hem bewerken.

CASSIUS.

De morgen overvalt ons; gaan wij, Brutus.
Gaat, vrienden, uit elkander; doch bedenkt
Wat gij ontwierpt, en toont u Rome's zonen.

BRUTUS.

Mijn edle vrienden, zet een blij gezigt;
Laat niet ons uiterlijk ons plan verraden;
Maar zet het door, als helden op 't tooneel,
Met vasten geest en met een kalm gelaat.
En zoo wensch ik u allen goeden morgen.
(*Allen buiten* BRUTUS *gaan weg*).
He, Lucius! — Vast in slaap? Nu, 't is om 't even;
Geniet den zwaren honigdaauw des slaaps:
Gij ziet geen waangestalten noch gezigten,
Die drukke zorg in 't brein van mannen teelt;
Daarom slaapt gij zoo vast.
(PORTIA *komt*).

PORTIA.

Brutus, mijn ga!

BRUTUS.

Wat wilt ge, Portia? Waarom uit uw bed?
Het dient u niet, uw teedere natuur
Den ruwen, kouden morgen te vertrouwen.

PORTIA.

U evenmin. Onvriendlijk sloopt ge, Brutus,
Weg van mijn bed: en gistren, na het eten,
Stondt ge eensklaps op, en staptet door 't vertrek
Peinzend en zuchtend, de armen op de borst;
En als ik vraagde wat u bezig hield,
Zoo staardet gij mij aan met donkren blik.
Ik liet niet los; toen wreeft gij u het hoofd,
En stamptet ongeduldig met den voet;
Nog hield ik vol, maar antwoord kreeg ik niet,
Ge wenktet mij verdrietig met de hand,
'k Zou u verlaten. En ik deed uw wensch,
Bevreesd, uw ongeduld nog te vermeêren,
Dat reeds te sterk ontvlamd scheen; bovendien
Mij vleiend, 't kwam slechts van een boozen luim,
Die soms den besten man zelfs overvalt.
't Rooft met den eetlust u én spraak én slaap,
En kon het uw gedaante zoo verandren,
Als 't invloed oefent op geheel uw doen,
Ik kende u, Brutus, niet. Mijn dierbre ga,
Maak mij bekend met de oorzaak van uw leed.

BRUTUS.

Ik ben niet regt gezond; meer is het niet.

PORTIA.

Brutus is wijs; en waar hij niet gezond,
Hij deed wat noodig is om 't weêr te worden.

BRUTUS.

Dat doe ik. Goede Portia, ga naar bed.

PORTIA.

Is Brutus ziek, en is het heilzaam, zoo
Ontbloot te loopen, en den morgendamp
Hier in te ademen? Is Brutus ziek,
En sluipt hij toch uit zijn gezonde bed,
Om aan de pest des nachts zich bloot te stellen?
Verzoekt hij zoo de natte onzuivre lucht,
Om nog zijn kwaal te voeden? Neen, mijn Brutus;
Daar heerscht een krankheid diep in uw gemoed,
Die ik, naar regt en pligt van onzen band,
Moest kennen; en ik smeek u op mijn kniên,
'k Bezweer u bij mijn eens gevierde schoonheid,
Bij al uw liefdeseeden, bij dien eed,
Die u en mij tot één persoon verbond,
Dat ge u ontdekt aan mij, uw eigen ik,
Wat u bezwaart, wat mannen dezen nacht
Zich tot u wendden, want er waren hier
Een zes of zeven, die 't gelaat verborgen
Voor 't duister zelfs.

BRUTUS.

Kniel, lieve Portia, niet.

PORTIA.

Ik deed het niet, waart gij mijn lieve Brutus.
Is in 't verdrag van onzen echt, mijn Brutus,
Bepaald, dat ik van geen geheim mag weten,
Dat u behoort? Ben ik uw wederhelft
Slechts voor een deel, slechts binnen zekre grens,
Om in uw maal en in uw bed te deelen,
En soms met u te praten? Woon ik dan
Slechts in de voorstad van uw hart? Is 't zoo,
Portia is Brutus bijzit, niet zijn vrouw.

BRUTUS.

Ge zijt mijn echte, mijn vereerde vrouw,
Mij even dierbaar als de purperdroppels,
Die mij het droeve hart omstroomen.

PORTIA.

Wanneer 't zoo was, dan wist ik dit geheim.
't Is waar, ik ben een vrouw; maar met dat al,
Een vrouw die Brutus tot zijn gade koos;
't Is waar, ik ben een vrouw; maar met dat al,
Een vrouw van goeden naam, als Cato's dochter.
Waant ge mij sterker niet dan mijn geslacht,
Terwijl ik zulk een man, zoo'n vader heb?
Vertel me uw plannen, ik verraad ze niet,
Ik heb mijn vastheid op de proef gesteld,
En bragt vrijwillig mij een wonde toe
Hier in de dij: kan ik dat rustig dragen,
En niet mijns mans geheimen?

BRUTUS.

O gij goden!
Maakt gij me zulk een edle gade waard.
(*Er wordt geklopt*).
Hoor, hoor! men klopt. Ga voor een poos naar binnen;
En uw manhafte boezem deelt terstond
't Geheimnis van mijn hart.
Al wat ik op mij nam leg ik u bloot,
Heel 't teekenschrift van mijn omfloersden blik.
Verlaat mij snel.

(PORTIA *gaat weg.* LUCIUS
en LIGARIUS *komen*).

BRUTUS.

Wie is daar, Lucius?

LUCIUS.

Hier is een zieke, die u spreken wil.

BRUTUS.

Ligarius, van wien Metellus sprak. —
Ga gij op zij. — Ligarius! wat is 't?

LIGARIUS

Ontvang van zwakke tong een morgengroet.

BRUTUS.

O brave Cajus, is het nu de tijd
Een doek te dragen? Waart ge thans niet krank!

LIGARIUS.

Ik ben niet krank, zoo Brutus mij een daad
Te doen geeft die den naam der eer verdient.

BRUTUS.

Zoo'n daad heb ik te doen, Ligarius,
Was niet uw oor te ziek om mij te hooren.

LIGARIUS.

Bij al de Goden die ons heilig zijn,
'k Werp hier mijn krankheid af. O ziel van Rome!
O wakkre zoon uit edel bloed gesproten,
Als een bezweerder wektet ge in mij op
Den afgestorven geest. Nu, noem mijn taak,
En 't onverwinnelijke zelfs wil ik bestrijden,
Ja, 't overmeestren. Zeg mij, wat te doen.

BRUTUS.

Een waagstuk, dat den kranke heelen kan.

LIGARIUS.

Maar zijn niet ook gezonden krank te maken?

BRUTUS.

Dat zijn ze zeker. Wat het is, mijn Cajus,
Dat zal ik u vertellen onder weg
Naar hem wien 't gelden moet.

LIGARIUS.

Ga mij slechts voor,
En met een vurig hart zal ik u volgen,
En doen wat ik niet weet; maar 't is genoeg,
Dat Brutus mij den weg wijst.

BRUTUS.

Volg mij dan.
(*Zij gaan weg*).

TWEEDE TOONEEL.

Rome. Een vertrek in CAESAR'S *paleis.*

(*Donder en Bliksem.* CAESAR *komt binnen, in zijn nachtkleed*).

CAESAR.

Van nacht heeft aard en hemel krijg gevoerd;
Calpurnia riep driemaal in haar slaap:
»Help! Caesar wordt vermoord." — Is niemand daar?
(*Een bediende komt*).

BEDIENDE.

Mijn heer.

CAESAR.

Beveel de priesters om terstond te offren,
En breng van hun bevinden mij berigt.
(CALPURNIA *komt*).

BEDIENDE.

Ik ga, mijn heer.

CALPURNIA.

Wat meent gij, Caesar? Denkt gij uit te gaan?
Ge moet van daag uw woning niet verlaten.

CAESAR.

Caesar gaat uit: 't gevaar, dat mij bedreigde,
Zag altijd slechts mijn rug, maar ziet het eens
't Gelaat van Caesar, 't vlugt lafhartig weg.

CALPURNIA.

Caesar, ik heb aan teekens nooit gehecht,
Thans jagen zij me schrik aan. Men verhaalt,
Nog buiten 't geen onze eigen zinnen trof,
Van menig schrikbeeld door de wacht gezien.
In de open straten wierp haar welpen een leeuwin,
En gapend gaf het graf zijn dooden weêr.
Een heir van vuurge strijders in de wolken,
Geschaard in rijen, kampten met elkaar,
Zoodat het bloed drupte op het kapitool:
Het krijgsrumoer weêrgalmde door de lucht,
Het paardgehinnik, der gewonden laatst gesteun;

En geesten slopen door de straten voort.
O Caesar, ongehoord zijn deze dingen,
Ik vrees er voor.

CAESAR.

En zou 't te mijden zijn,
Was 't in den raad der Goden eens besloten?
Caesar gaat uit; want al die wonderteekens,
Zoo goed als Caesar gelden zij de wereld.

CALPURNIA.

Als beedlaars sterven ziet men geen kometen;
Slechts vorstendood vlamt van den hemel af.

CAESAR.

De lafaard sterft reeds dikwijls eer hij sterft,
De dappre smaakt den dood niet meer dan eens.
Van al de wondren die ik ooit vernam,
Schijnt mij het allergrootst, dat menschen vreezen,
Als wist men niet, de dood, het zeker eind,
Komt als hij komen wil.

(*De dienaar komt terug*).

Wat zeggen de augurs?

BEDIENDE.

Ze raden u van daag niet uit te gaan,
Want toen zij 't offerdier zijn ingewanden
Doorwoelden, vonden zij geen hart er in.

CAESAR.

Ten spot der lafaards doen de goden dit:
Ook Caesar zou een dier zijn zonder hart,
Als hij uit vrees van daag in huis zich hield.

Dat zal hij niet; 't gevaar weet al te wel,
Dat in gevaar 't voor Caesar onderdoet.
We zijn twee leeuwen op één dag geworpen,
Waarvan ik de oudste ben, de vreeslijkste ik;
En dus, Caesar gaat uit.

CALPURNIA.

Ach, mijn gemaal!
Uw onvertsaagdheid velt uw wijsheid neêr.
Ga toch van daag niet uit; zeg, 't is mijn angst,
Die u in huis houdt, niet uw eigen vrees.
Of zend Antonius naar den senaat;
Laat zeggen, dat ge u minder wel gevoelt.
Verhoor dees bede, knielend smeek ik 't af.

CAESAR.

Nu, laat hem zeggen, 'k voel mij minder wel;
En u ter wille blijf ik heden 't huis.
(DECIUS *komt*).
Hier 's Decius Brutus, laat die 't hun gaan zeggen.

DECIUS.

Caesar, gegroet! Goe'n morgen, edle Caesar:
Ik kom, om met u naar den raad te gaan.

CAESAR.

Ge zijt gekomen juist ter regter tijd,
Om den Senaat mijn morgengroet te brengen.
Zeg hun, dat ik van daag niet komen wil:
Niet kan, is valsch; dat ik niet durf, nog valscher;
Ik wil niet komen. Decius, zeg hun zoo.

CALPURNIA.

Zeg, hij is ziek.

CAESAR.

Zal Caesar leugens zenden?
Strekte ik mijn arm zoo ver verovrend uit,
Om grijsaards laf de waarheid te verbergen?
Ga, Decius, zeg: Caesar wil niet komen.

DECIUS.

Maar, goede Caesar, laat een grond mij kennen;
Men lacht mij uit, als ik zoo'n boodschap breng.

CAESAR.

De grond is in mijn wil; ik wil niet komen:
Dat 's rekenschap genoeg voor den Senaat.
Maar om u in persoon uw zin te doen,
Daar ik u lief heb, wil ik 't u vertellen.
Calpurnia, mijn vrouw, houdt mij in huis:
Ze heeft van nacht gedroomd, ze zag mijn beeld,
Dat als een springbron met een honderd pijpen
Klaar bloed deed vloeijen, en met dartlen lach
Kwam menig burger daar de hand in baden.
Dit ziet zij voor een onheilsteeken aan
Van naderend gevaar, en op haar knie
Bad zij, dat ik van daag te huis zou blijven.

DECIUS.

Geheel verkeerd hebt gij dien droom verklaard:
Het was een schoon gezigt, dat heil verkondt.
Uw beeld bloed spuitend uit een honderd pijpen,
Waarin een aantal burgers lagchend baadden,

Beteekent: zuigen zal uit u het groote Rome
Nieuw hartebloed, en de edelsten van 't volk
Verdringen om een enklen druppel zich.
Dat wordt beteekend door Calpurnia's droom.

CAESAR.

Op die wijs is hij beter uitgelegd.

DECIUS.

Ja, als gij eerst mijn boodschap hebt gehoord.
Zoo weet dan: 't is bepaald in den Senaat,
Van daag des grooten Caesar's hoofd te kroonen.
Als gij nu zeggen laat, ge wilt niet komen,
Verkeert misschien hun zin. Ook werd het ligt
Een spottend spreekwoord nog voor later tijd:
»Schortst den Senaat; komt later weêr bijeen,
Als Caesar's gade beter droomen heeft."
Verbergt zich Caesar, zal men dan niet fluistren:
»Ziet, Caesar is bevreesd?"
Vergeef mij, Caesar; want mijn warme liefde
Gebood mij zoo in uw belang te spreken,
En mijn bescheidenheid wijkt voor mijn liefde.

CAESAR.

Hoe dwaas blijkt nu uw vrees, Calpurnia!
Ik schaam mij, dat ik mij gewonnen gaf.
(PUBLIUS, BRUTUS, LIGARIUS, METELLUS,
CASCA, TREBONIUS *en* CINNA *komen*).
Geef mij mijn mantel, want ik ga:
Daar komt ook Publius om mij te halen.

PUBLIUS.

Goe'n morgen, Caesar.

CAESAR.

Publius, wees welkom. —
Hoe, Brutus, ook zoo vroeg reeds op de been? —
Casca, wees welkom ook. — Ligarius,
Nooit hadt ge Caesar zoo zeer tot uw vijand,
Als deze krankheid die u heeft vermagerd.
Hoe laat is 't buiten?

BRUTUS.

Caesar! acht geslagen.

CAESAR.

Hebt dank voor al uw moeite en vriendlijkheid.
(ANTONIUS *komt*).
Zie! zelfs Antonius, die 's nachts
Lang feest blijft vieren, is al op. Goe'n morgen!

ANTONIUS.

Caesar, gegroet.

CAESAR.

Zeg binnen, haast te maken.
Het is niet goed, dat ik zoo wachten laat.
Zoo, Cinna: — Zoo, Metellus: — ah: Trebonius!
Ik heb een rustig uur voor u te goed.
Vergeet niet, dat ge heden mij bezoekt:
Blijf in mijn buurt, dat ik u niet vergeet.

TREBONIUS.

Dat zal ik, Caesar: — 'k blijf zoo in uw buurt,
(*ter zijde*).
Dat die u lief heeft mij veel verder wenscht.

CAESAR.

Gaat binnen, vrienden, drinkt een weinig wijn;
Als vrienden gaan we dan terstond te zamen.

BRUTUS.

Als vrienden is niet altijd vrienden, Caesar!
Het hart van Brutus bloedt door zoo te denken.

DERDE TOONEEL

Rome. Een straat bij het Kapitool.

(ARTEMIDORUS *komt, een papier lezend*).

ARTEMIDORUS.

»Caesar, neem u in acht voor Brutus; wees op uw hoede voor Cassius; kom niet digt bij Casca; laat Cinna niet uit het oog; mistrouw Trebonius; sla Metellus Cimber gade; Decius Brutus bemint u niet; gij hebt Cajus Ligarius gekrenkt. Zoo gij niet onsterfelijk zijt, laat uw oogen rondgaan; zorgeloosheid baant der zamenzwering den weg. Mogen de magtige Goden u beschermen! Hij die u lief heeft,
Artemidorus."
Hier blijf ik staan, tot Caesar's stoet voorbij komt,
En stel hem als een smeekschrift dit ter hand.
Mijn hart betreurt, dat deugd niet leven kan
Vrij van den scherpen tand des nijds.
Leest gij dit, Caesar! dan mislukt de daad;
Zoo niet, dan deelt het noodlot in 't verraad.

VIERDE TOONEEL.

Rome. Een ander deel derzelfde straat voor BRUTUS *huis.*

(PORTIA *en* LUCIUS *komen*).

PORTIA.

Ik bid u, knaap, loop naar het raadhuis heen:
Bedenk u op geen antwoord, maar ga weg.
Wat wacht ge nog?

LUCIUS.

Te hooren wat ik doen zal.

PORTIA

Ik wenschte, gij waart daar en dan weêr hier,
Eer ik u zeggen kan wat gij er doen moet. —
Standvastigheid, verlaat mijn zijde niet!
Stel tusschen hart en tong me een steilen berg!
Ik heb een mannenhart, maar vrouwenkracht.
Hoe zwaar drukt op een vrouw toch een geheim! —
Staat gij daar nog?

LUCIUS.

Ik weet niet, wat ik doen moet:
Gaan naar het Kapitool, en anders niet?
En dan naar u terug, en anders niet?

PORTIA.

Ja, breng mij tijding, hoe uw heer er uitziet,
Want hij was niet regt wel: en let goed op,
Wat Caesar doet, wie hem een smeekschrift reikt.
Stil, wat rumoer is dat?

LUCIUS.

Ik hoor er geen.

PORTIA.

Ik bid u, luister goed.
Ik hoorde een wild rumoer alsof men vocht;
't Is of de wind het brengt van 't kapitool.

LUCIUS.

Neen waarlijk, ik hoor niets.

(ARTEMIDORUS *komt*).

PORTIA.

Kom nader, man. Waar zijt ge 't laatst geweest?

ARTEMIDORUS.

'k Was in mijn eigen woning.

PORTIA.

Hoe laat is 't buiten?

ARTEMIDORUS.

Bijna negen uur.

PORTIA.

Is Caesar reeds op 't kapitool gegaan?

ARTEMIDORUS.

Nog niet: ik ga om ergens post te vatten,
Waar ik naar 't kapitool hem zie voorbijgaan.

PORTIA.

Ge hebt aan Caesar een verzoek, niet waar?

ARTEMIDORUS.

Dat heb ik, edle vrouw. Behaagt het Caesar,
Uit goedheid jegens Caesar mij te hooren,
Dan bid ik hem goed voor zich zelf te zijn.

PORTIA.

Hoe? weet ge van een kwaad dat hem bedreigt?

ARTEMIDORUS.

Niets dat ik zeker weet, veel dat ik vrees.
Doch wees gegroet. Hier is de straat te naauw:
De schaar, die Caesar op de hielen volgt,
Van Senatoren, Praetors, smeekelingen,
Dringt een zoo zwakken man als ik schier dood.
Ik zoek een leêger plaats mij uit, en daar
Spreek ik tot Caesar als hij langs mij komt.
(*Hij gaat weg*).

PORTIA.

Ik moet in huis. — Ach mij, hoe zwak een ding
Is toch het hart der vrouw. O Brutus!
De hemel helpe u in uw onderneming! —
Gewis, de knaap verstond het. Brutus heeft
Een beê die Caesar afsloeg. — O, 'k bezwijm. —
Loop, Lucius, en groet van mij uw heer,
Zeg, dat ik vrolijk ben; kom dan terug,
En meld mij wat hij tot u heeft gezegd.
(*Zij gaat weg*).

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Rome. Het kapitool. Zitting van den Senaat.

(*Een hoop volks in de straat die naar het kapitool voert; daaronder* ARTEMIDORUS *en de* WAARZEGGER. *Trompetgeschal.* CAESAR, BRUTUS, CASSIUS, CASCA, DECIUS, METELLUS, TREBONIUS, CINNA, ANTONIUS, LEPIDUS, POPILIUS, PUBLIUS *en anderen komen*).

CAKSAR.

De vijftiende van Maart is daar.

WAARZEGGER.

Ja, Caesar, maar nog niet voorbij.

ARTEMIDORUS.

Heil, Caesar! lees dit schrift.

DECIUS.

Trebonius bidt u, als 't gelegen komt,
Dit zijn ootmoedig smeekschrift door te lezen.

ARTEMIDORIS.

Lees eerst het mijne, Caesar; mijn verzoek
Gaat Caesar nader aan. Lees 't, groote Caesar.

CAESAR.

Dat wat mij zelf betreft lees ik het laatst.

ARTEMIDORUS.

Verschuif 't niet, Caesar; lees mijn schrift terstond.

CAESAR.

Wat? is die man waanzinnig?

PUBLIUS.

Uit den weg.

CASSIUS.

Wat? dringt ge hem op straat uw smeekschrift op?
Kom op het kapitool.

(CAESAR *gaat in het kapitool, de anderen volgen. Al de Senatoren staan op*).

POPILIUS.

Ik hoop, uw aanslag moog' van daag gelukken.

CASSIUS.

Wat aanslag dan, Popilius?

POPILIUS.

't Ga u wel.

(*Hij nadert* CAESAR).

BRUTUS.

Wat zei Popilius Lena?

CASSIUS.

Hij wenschte, onze aanslag mogt van daag gelukken.
'k vrees dat ons plan ontdekt is.

BRUTUS.

Zie, hoe hij zich naar Caesar spoedt; geef acht.

CASSIUS.

O Casca, haast u: 'k vrees, we zijn ontdekt. —
Brutus, wat nu te doen? Komt de aanslag uit,
Cassius of Caesar keert dan niet naar huis,
Want ik ontziel mij zelf.

BRUTUS.

Cassius, wees manhaft.
Popilius Lena spreekt niet van ons plan,
Want zie, hij lacht, en Caesar wordt niet bleek.

CASSIUS.

Trebonius kent zijn tijd, want, ziet ge, Brutus?
Hij voert Antonius met list op zij.

(ANTONIUS *en* TREBONIUS *gaan weg.* CAESAR *en de Senatoren nemen plaats*).

DECIUS.

Waar is Metellus Cimber? Laat hem gaan,
En zijn verzoekschrift Caesar overreiken.

BRUTUS.

Hij is gereed; dringt op en staat hem bij.

CINNA.

Casca zij de eerste die den arm verheft.

CASCA.

Zijn we allen klaar?

CAESAR.

Wat is er kwaads,
Dat dees Senaat met Caesar moet herstellen?

METELLUS.

Hoogst magtige, doorluchte, groote Caesar,
Metellus Cimber werpt voor uw gestoelt'
(*Hij knielt*).
Een nedrig hart.

CAESAR.

Ik moet u zeggen, Cimber,
Dat kruipen en dat onderdanig buigen
Moog' 't bloed ontvlammen van gewone menschen,
En 't vast besluit, dat eens genomen is,
In kinderluim verkeeren. Wees niet dwaas,
Te denken, Caesar's bloed is zoo oproerig,
Dat elk het smelten kan uit zijn natuur
Met dat wat dwazen smelt, met zoete woorden,
Met kwispelstaarten en een diepe buiging.
Uw broeder is verbannen bij besluit:
Wanneer ge buigt en smeekt en vleit voor hem,
Dan schop ik als een hond u uit den weg.
Weet, Caesar doet geen onregt; evenmin
Bevredigt men hem zonder grond.

METELLUS.

Is daar geen stem, meer waardig dan mijn stem,
Die zoeter klinkt in 's grooten Caesar's oor,
En pleiten kan voor mijn verbannen broeder?

BRUTUS.

Ik kus uw hand, maar niet als vleier, Caesar,
En smeek van u, dat Publius Cimber moog'
Terstond uit zijn verbanning huiswaarts keeren.

CAESAR.

Hoe, Brutus!

CASSIUS.

Schenk gena; vergeving, Caesar.
Zie, voor uw voeten buigt zich Cassius,
En smeekt bevrijding af voor Publius Cimber.

CAESAR.

'k Liet mij bewegen, ware ik zoo als gij;
Mij roerden beden, bad ik om te roeren;
Maar 'k ben standvastig als de ster van 't noorden,
Die vaster staat en meer haar stand bewaart,
Dan één der sterren van het firmament.
Ontelbre vonken flikkren aan de lucht,
Ze schittren allen, allen zijn ze vuur;
Maar van die allen houdt slechts één haar plaats.
Zoo in de wereld ook. Ze is vol van menschen,
En menschen hebben zinnen, vleesch en bloed;
Maar in geheel hun rij ken ik slechts één,
Die onverwrikbaar op zijn plaats blijft staan,
Door niets geschokt: dat ik die éene ben,
Laat mij een weinig toonen, hierin ook,
Dat ik standvastig Cimber's banning eischte,
En hem standvastig laat in ballingschap.

CINNA.

O Caesar!

CAESAR.

Ga! wilt gij d'Olymp verzetten?

DECIUS.

O Caesar!

CAESAR.

Heeft niet Brutus zelfs vergeefs geknield?

CASCA.

Dan, handen, spreekt voor mij.

(CASCA *steekt* CAESAR *in den nek.* CAESAR *grijpt hem bij den arm. Hij wordt dan door verschillende andere zamenzweerders, en ten laatste door* MARCUS BRUTUS *doorstoken*).

CAESAR.

Brutus, ook gij? — Dan, Caesar, val.

(*Hij sterft. Ontsteld vlugten de Senatoren en het volk*).

CINNA.

Bevrijding! vrijheid! dwinglandij is dood!
Loopt, roept het uit, en schreeuwt het langs de straten.

CASSIUS.

Naar 't redenaarsgestoelte! Roept het uit:
»Bevrijding, vrijheid, iedre boei geslaakt!"

BRUTUS.

Zijt niet verschrokken, volk en Senatoren!
Vlugt niet; staat stil: — de heerschzucht heeft geboet.

CASCA.

Brutus, spreek tot het volk.

DECIUS.

En Cassius ook.

BRUTUS.

Waar's Publius?

CINNA.

Hier, door dit oproer van zijn stuk gebragt.

METELLUS.

Blijft bij elkander, dat geen vriend van Caesar
Misschien —

BRUTUS.

Spreek niet van blijven. — Publius, wees gerust:
Er wordt geen kwaad gedreigd aan uw persoon,
Noch aan een ander. Publius, zeg hun dat.

CASSIUS.

En ga dan, Publius; dat niet het volk,
Als 't ons bestormt, uw grijsheid moge krenken.

BRUTUS.

Doe zoo: — en niemand sta voor deze daad,
Dan wij, de daders.

(TREBONIUS *komt terug*).

CASSIUS.

Waar is Antonius?

TREBONIUS.

Verbaasd naar huis gevloôn.
En mannen, vrouwen, kindren loopen, schreeuwen,
Als waar 't de jongste dag.

BRUTUS.

Doe naar uw wil,
O noodlot! 't sterven is den mensch gezet;
Wat hij begeert is slechts den tijd te rekken.

CASCA.

Ach, wie van 't leven twintig jaren kort,
Kort twintig jaren van de vrees des doods.

BRUTUS

Bedenk het, en de dood is dan een weldaad:
Zoo zijn we Caesar's vrienden, die den tijd
Der doodsangst hem verkortten. — Bukt, Romeinen,
En baden wij in Caesar's bloed de handen
Tot d' elboog, en besmeren we onze zwaarden:
Dan laat ons zamen naar de marktplaats gaan;
En over 't hoofd het bloedig wapen zwaaijend,
Roept allen: vrede, vrijheid en bevrijding!

CASSIUS.

Bukt dan en baadt! Hoe menige eeuw hierna
Zal dit verheven schouwspel wederkeeren
In ongeboren staten, nieuwe talen!

BRUTUS.

Hoe menigwerf bloedt Caesar nog ten spel,
Die aan Pompejus zuil nu nederligt,
Niet meer dan 't stof waard.

CASSIUS.

Zoo vaak dat geschiedt,
Zoo dikwijls noemt men ons verbond de mannen,
Die aan hun land de vrijheid wedergaven.

DECIUS.

Nu, gaan we weg van hier?

CASSIUS.

Ja, allen weg:
Brutus vooraan; dan sieren wij zijn schreden
Met Rome's onvertsaagdste en beste harten.
(*Een* DIENAAR *komt*).

BRUTUS.

Stil, komt geen vriend daar van Antonius?

DIENAAR.

Zoo, Brutus, zei mijn meester mij te knielen,
Zoo zei Antonius mij neêr te vallen,
En, neêrgebogen, zei hij zoo te spreken:
Brutus is edel, dapper, wijs en braaf;
Caesar was hartlijk, magtig, stout en vorstlijk:
Zeg: ik heb Brutus lief, en ik vereer hem;
Zeg: Caesar vreesde ik, eerde en minde hem.
Zoo Brutus toestaat, dat Antonius
Hem veilig nadert, en verklaring krijgt,
Hoe Caesar heeft verdiend dees dood te sterven,
Zal bij Antonius de doode Caesar
Niet zulk een waarde als Brutus levend hebben;
Hij volgt veeleer de zaak en 't lot van Brutus
Door al 't gevaar heen van dees nieuwen staat,
Met volle trouw. Zoo zegt Antonius.

BRUTUS.

Uw meester is een wijs en dapper burger;
Ik schatte nooit hem minder.
Zeg hem, wanneer 't hem lust tot ons te komen,
Wij geven rekenschap, en, op mijn eer,
Doen hem geen leed.

DIENAAR.

Ik ga terstond hem halen.
(*De* DIENAAR *gaat weg*).

BRUTUS.

Ik weet, we zullen nog ten vriend hem hebben.

CASSIUS.

O ware 't zoo; toch woont een geest in mij,
Die zeer hem vreest; en als ik kwaad vermoedde,
Kwam 't altijd uit.
(ANTONIUS *komt terug*).

BRUTUS.

Hier komt Antonius. — Gegroet, Antonius.

ANTONIUS.

O Groote Caesar! ligt ge zoo in 't stof!
Is al uw roem, triomf, buit, zegepraal,
Tot zulk een maat gekrompen? — Vaar gij wel! —
Ik weet niet, edle mannen, wat gij wilt,
Wie meer nog rijp is, wie meer bloeden moet.
Ik zelf misschien? geen uur dan, meer gepast
Als 't uur. van Caesar's dood; geen werktuig dan,
Half zoo veel waard als deze uw zwaarden, die

Gesierd zijn met het edelst bloed der aard.
Ik bid u, zoo ge mij vijandig zijt,
Nu, daar uw purpren hand nog rookt en dampt,
Boet nu uw lust. Al leefde ik duizend jaar,
Nooit vind ik mij tot sterven zoo bereid:
Geen plaats behaagt mij zoo, geen weg ten dood,
Als hier naast Caesar, en door u geveld,
De bloem, de heldengeesten onzer eeuw.

BRUTUS.

Antonius, vraag niet uw dood van ons.
Al is het, dat wij wreed en bloedig schijnen,
Als onze handen en de daad door ons verrigt
Ons schijnen doen, ge ziet die handen slechts,
En dit hoogst bloedig werk door haar verrigt.
Ge ziet ons hart niet, dat vol meêlij is;
En meêlij met den grooten nood van Rome
(Vuur wordt door vuur gedoofd, meêlij door meêlij)
Beging aan Caesar dit. Wat u betreft,
Voor u, Antonius, zijn onze zwaarden stomp,
U dreigt onze arm geen kwaad; en onze harten,
Regt broederlijk gezind, ontvangen u
Met echte liefde, goeden zin en achting.

CASSIUS.

Uw stem geldt evenveel als iemands stem,
Als wij de nieuwe waardigheên verdeelen.

BRUTUS.

Heb slechts geduld, dat wij de menigte eerst
Bevredigen, zich zelf nog niet van vrees,
Dan geven wij u rekenschap, waarom
Ik die, toen 'k Caesar heb geveld, hem lief had,
Zoo heb gedaan.

ANTONIUS.

'k Ben van uw wijsheid zeker.
Elk reik' mij zijn met bloed bevlekte hand:
Eerst, Marcus Brutus, vraag ik die van u; —
Dan Cajus Cassius, vat ik uw hand;
Nu, Decius Brutus, de uwe; nu, Metellus
En Cinna, de uwe; de uwe, dappre Casca; —
Trebonius, 't laatst, niet 't laagst in liefde, de uwe.
Mijn edle mannen, ach! wat zal ik zeggen?
Mijn goede naam staat op zoo weeken grond,
Dat ik u één van twee hoogst slechte dingen,
Een lafaard of een vleijer, schijnen moet. —
Dat ik u lief had, Caesar, O! 't is waar:
Als dees uw geest nu op ons neder ziet,
Zal 't u niet grieven, dieper dan uw dood,
Te zien, hoe uw Antonius vrede sluit,
De bloed'ge vingers van uw moorders drukkend.
Hoogst edle geest! in 't bijzijn van uw lijk?
Had 'k zoo veel oogen als gij wonden hebt,
En stroomde elk tranen zooals zij uw bloed,
Dat zou mij beter passen dan den band
Der vriendschap met uw vijand vast te knoopen.
Vergeef mij, Julius! Hier vielt gij, edel hert,
Ten dood gejaagd; hier staan uw jagers nog,
Geteekend met het bloed dat uit u vloot. —
Gij waart, o wereld, voor zoo'n hert het woud;
Dit hert, o wereld, was voor u het hart. —
Een wild gelijk, door menig vorst geveld,
Zoo ligt gij hier!

CASSIUS.

Antonius, —

ANTONIUS.

Vergeef mij, Cajus Cassius:
Zelfs Caesar's vijand zal dit van hem zeggen;
Dus, in een vriend is 't koude matiging.

CASSIUS.

Ik laak u niet, dat gij zoo Caesar prijst:
Maar wat betrekking zoekt ge wel met ons?
Wilt ge in de rij van onze vrienden staan,
Of is het beter niet op u te reeknen?

ANTONIUS.

Daarom vatte ik uw hand; maar inderdaad,
'k Vergat mijzelf toen ik op Caesar zag.
Ik ben u aller vriend en heb u lief,
In hoop, dat gij me rekenschap zult geven,
Waarom wel Caesar zoo gevaarlijk was.

BRUTUS.

Ja, anders waar' dit een barbaarsch tooneel.
En onze gronden zijn van zoo'n gewigt,
Dat, waart ge, Antonius, de zoon van Caesar,
Ge zoudt bevredigd zijn.

ANTONIUS.

Meer zoek ik niet.
Slechts dring ik op die gunst nog bij u aan,
Dat 'k op de markt zijn lijk ten toon mag stellen,
En bij de plegtigheid van zijn begraafnis
(Het past den vriend) mag spreken op 't gestoelt.

BRUTUS.

Zoo zij 't, Antonius.

CASSIUS.

Brutus, een woord met u! —
Ge weet niet wat ge doet: laat toch niet toe,
Dat bij zijn lijk Antonius spreken zal.
Is u de kracht bekend, waarmeê zijn taal
Misschien het volk ontvlammen kan?

BRUTUS.

Vergeving!
Ik zelf wil op het spreekgestoelte 't eerst,
En toon van onzen Caesar's dood den grond:
Wat dan Antonius spreken zal, verklaar ik
Met onzen wil en ons verlof gesproken;
En dat wij gaarne zien, dat Caesar's lijk
Naar oud gebruik de wettige eer ontvangt.
Het zal meer voordeel ons dan nadeel brengen.

CASSIUS.

Wie kan het weten? Mij bevalt het niet.

BRUTUS.

Antonius, hier, neem gij Caesar's ligchaam.
Ge zult ons in uw toespraak niet berispen;
Maar spreek van Caesar zoo veel goeds ge kunt,
En zeg, dat gij het doet met ons verlof;
Want anders neemt gij aan dees plegtigheid
't Geringste deel niet. Verder, zult gij spreken
Op 't eigen spreekgestoêlt' waarheen ik ga,
Als ik gesproken heb.

ANTONIUS.

Zoo moge 't zijn;
Meer vraag ik niet.

BRUTUS.

Zoo maak het lijk gereed, en volg ons dan.
(*Allen buiten* ANTONIUS *gaan weg*).

ANTONIUS.

O bloedige aardklomp, schenk vergeving mij,
Dat ik zoo vriendlijk omga met dees slagters!
Gij zijt de puinhoop van den besten man,
Die in den loop des tijds ooit heeft geleefd.
Wee, wee de hand, die 't kostlijkst bloed vergoot!
Hier bij uw wonden profeteer ik nu
(Die, stom, de lippen, rood van bloed, ontsluiten,
Om van mijn tong de woorden af te smeeken):
Een vloek zal dalen op der menschen leên;
De twist, de woede van den burgerkrijg
Zal heel Italië met rouw vervullen:
Bloed en verwoesting iets zoo daaglijksch zijn,
En 't vreeselijkst verschijnsel zoo gewoon,
Dat moeders zullen lagchen, als ze zien
Hun kinders door de hand des krijgs gevierdeeld,
En 't lang gezigt der gruwlen 't meêlij doodt.
En Caesar's geest, naar wrake dorstend, rijst,
Van Até vergezeld, heet uit de hel;
Hij komt hier met de stem van een monarch
»Moord!" roepen, en hitst op de honden van den krijg,
Dat deze schanddaad stinke boven de aard
Als menschenaas, dat om begraving steent
(*Een* DIENAAR *komt*).
Gij dient Octavius Caesar, doet ge niet?

DIENAAR.

Zoo is 't, Antonius.

ANTONIUS.

Caesar ontbood hem schriftelijk naar Rome.

DIENAAR.

Hij heeft den brief ontvangen. is op weg,
En droeg mij op u in persoon te zeggen, —
(*Hij ziet het lijk*).
O Caesar!

ANTONIUS.

Uw hart is vol, ga wat op zij en ween.
Ik zie, 't verdriet steekt aan; want ook mijn oog,
Nu 't in uw oog die parels ziet der smart,
Begint te tranen. Is uw heer op weg?

DIENAAR.

Hij is van nacht van Rome zeven mijlen.

ANTONIUS.

Rijd snel terug, en zeg hem wat hier voorviel.
Hier is een Rome vol gevaar en rouw,
Geen veilig Rome voor Octavius.
Snel heen en zeg hem dit. Neen, wacht een poos:
Ga niet terug, voor ik dit bloedig ligchaam
Ter marktplaats heendroeg: daar zal ik beproeven,
In mijne rede, met wat oog het volk
Het bloedig doen dier beulen hier aanschouwt;
Naar 't uitkomt kunt ge dan Octavius
Berigten hoe 't hier met de zaken staat.
Leen mij uw arm.
(*Zij gaan weg, met* CAESAR'S *lijk*).

TWEEDE TOONEEL.

Rome. Het forum.

(BRUTUS *en* CASSIUS *komen, en een aantal* BURGERS).

BURGERS.

We willen rekenschap: geeft rekenschap!

BRUTUS.

Zoo volgt mij, vrienden, en schenkt mij gehoor. —
Gij, Cassius, ga in die andre straat,
Verdeel de menigt. —
Die mij wil hooren spreken blijve hier;
Die Cassius hooren wil ga met hem meê;
En elk verneme, waarom 't het heil des Staats
Zijn dood geëischt heeft.

1e. BURGER.

Ik wil Brutus hooren.

2e. BURGER.

Ik Cassius; dan vergelijken wij
Hun gronden, als ze beiden zijn gehoord.

(CASSIUS *gaat met eenige burgers weg.* BRUTUS *beklimt het spreekgestoelte*).

3e. BURGER.

Brutus staat op het spreekgestoelte. Stil!

BRUTUS.

Zijt rustig tot aan 't slot.

Romeinen, landslui en vrienden! hoort mij mijne zaak bepleiten, en zijt stil om mij te kunnen hooren: gelooft mij om mijne eer, en hebt achting voor mijne eer, opdat ge mij moogt gelooven: beoordeelt mij in uwe wijsheid, en scherpt uwe zinnen om mij te beter te beoordeelen. Zoo daar iemand in deze vergadering is, eenig goed vriend van Caesar, hem zeg ik, dat Brutus liefde tot Caesar niet minder dan de zijne was. Als dan die vriend vraagt, waarom Brutus zich tegen Caesar verhief, is dit mijn antwoord: niet dat ik Caesar minder lief had, maar dat ik Rome meer lief had. Hadt gij liever dat Caesar in leven was en gij allen als slaven stierft, dan dat Caesar dood is om allen als vrije mannen te leven? Daar Caesar mij lief had, ween ik om hem; daar hij gelukkig was, verheug ik mij daarin; daar hij dapper was, eer ik hem; maar daar hij heerschzuchtig was, versloeg ik hem. Zoo is er: tranen voor zijne liefde, blijdschap voor zijn geluk, eer voor zijne dapperheid, en dood voor zijn heerschzucht. Wie is hier zoo laag, die een knecht zou willen zijn? Is er een, hij spreke; want hem heb ik beleedigd. Wie is hier zoo ruw, die geen Romein zou willen zijn? Is er een, hij spreke; want hem heb ik beleedigd. Wie is hier zoo verachtelijk, dat hij zijn vaderland niet lief wil hebben? Is er een, hij spreke; want hem heb ik beleedigd. Ik wacht op een antwoord.

ALLEN.

Niemand, Brutus, niemand.

BRUTUS.

Dan heb ik niemand beleedigd. Ik heb Caesar

niet meer gedaan dan wat gij Brutus zult doen. Het protokol van zijn dood wordt bewaard op het kapitool: zijn roem is niet verdonkerd, waar hij verdienstelijk was, en zijn misslagen zijn niet overdreven, waarvoor hij den dood onderging.

(ANTONIUS *en anderen komen met* CAESAR'S *lijk*).

Hier komt zijn ligchaam, door Marcus Antonius begeleid; die, ofschoon hij in zijn dood de hand niet heeft gehad, de weldaad van zijn dood zal genieten, een plaats in het gemeenebest; en wie uwer zal het niet? Met deze verklaring treed ik af: dat, gelijk ik mijn besten vriend heb gedood voor Rome's welzijn, ik den eigen dolk voor mij zelf heb, als mijn land mijn dood mogt noodig hebben.

ALLEN.

Leve Brutus! Leef, leef!

1e. BURGER.

Brengt met triomf hem naar zijn huis.

2e. BURGER.

Geeft hem een standbeeld als dat van zijn voorzaat.

3e. BURGER.

Laat Brutus Caesar zijn.

4e. BURGER.

Het beter deel
Van Caesar zij gekroond in Brutus.

1e. BURGER.

We brengen hem naar huis met feestgeschrei.

BRUTUS.

Mijn burgers, —

2e. BURGER.

Houdt u stil toch! Brutus spreekt.

1e. BURGER.

Stil toch!

BRUTUS.

Mijn goede burgers, laat alleen mij gaan.
En mij ter wille, blijft hier bij Antonius.
Doet eer aan Caesar's lijk, en aan zijn rede,
Die Caesar eeren zal, en die Antonius
Van ons verlof ontving hier uit te spreken.
Ik bid u, niemand uwer ga naar huis,
Dan ik alleen, zoolang Antonius spreekt.
(*Hij gaat weg*).

1e. BURGER.

Ja, blijft, en hooren wij Antonius.

3e. BURGER.

Antonius bestijge 't spreekgestoelt';
We willen hooren. Edle man, bestijg 't.

ANTONIUS.

Om Brutus wil ben ik u zeer verpligt.

4e. BURGER.

Wat zegt hij daar van Brutus?

3e. BURGER.

Hij zegt, om Brutus wil
Gevoelt hij zich ons allen zeer verpligt.

4e. BURGER.

't Waar' goed, hij sprak van Brutus hier geen kwaad.

1e. BURGER.

Dees Caesar was een dwingland.

3e. BURGER.

Dat staat vast.
't Is Rome goed, van hem bevrijd te zijn.

2e. BURGER.

Stil, hoort toch wat Antonius zeggen kan.

ANTONIUS.

Gij edle burgers, —

BURGERS.

Stil toch, hoort hem aan.

ANTONIUS.

Romeinen, vrienden, burgers, leent me uw oor:
Begraven wil ik Caesar, niet hem prijzen.
Het kwaad dat menschen doen blijft na hun dood,
Het goed wordt vaak met hun gebeent' begraven.
Zoo moge 't zijn met Caesar. De edle Brutus
Zei u, dat Caesar vol van heerschzucht was:
Wanneer 't zoo was, dan was 't een zware fout,
En zwaar heeft Caesar ook daarvoor geboet.

Hier, met verlof van Brutus en de rest,
(Want Brutus is een hoogst eerwaardig man,
Dat zijn zij allen, allen hoogst eerwaardig)
Kom ik om 't woord bij Caesar's lijk te voeren.
Hij was mijn vriend, was trouw en goed voor mij:
Maar Brutus zegt, dat hij vol heerschzucht was;
En Brutus is een hoogst eerwaardig man.
Een tal gevangnen voerde hij naar Rome,
Wier losprijs in de schatkist werd gestort;
Had dit in Caesar wel den schijn van heerschzucht?
Als de armoê tot hem kreet, dan weende Caesar;
De heerschzucht wordt uit harder stof gemaakt:
Maar Brutus zegt, dat hij vol heerschzucht was;
En Brutus is een hoogst eerwaardig man.
Gij allen zaagt, dat op 't Lupercusfeest
Ik hem een koningskroon tot driemaal bood,
Die hij driemaal terugwees. Was dit heerschzucht?
Maar Brutus zegt, dat hij vol heerschzucht was;
En Brutus is een hoogst eerwaardig man.
Ik wil wat Brutus sprak niet tegenspreken,
Ik kom slechts om te spreken wat ik weet.
Gij allen hadt hem lief, niet zonder grond;
Wat grond belet u dan om hem te treuren?
O oordeel, gij ontvloodt naar 't reedloos vee,
De mensch verloor zijn rede! — Hebt geduld!
Mijn hart is hier bij Caesar op de baar,
En ik moet wachten tot het wederkeert.

1e. BURGER.

Mij dunkt, er is veel waars in 't geen hij zegt.

2e. BURGER.

Als gij de zaak naauwkeurig overweegt,
Leed Caesar onregt.

3e. BURGER.

Ja, dat leed hij, vrienden.
Ik vrees, er komt een erger in zijn plaats.

4e. BURGER.

Gaaft gij wel acht? Hij nam de kroon niet aan:
Zoo blijkt het toch, dat hij geen heerschzucht had.

1e. BURGER

Is 't zoo, dan komt het enklen duur te staan.

2e. BURGER.

Die arme man! zijn oog is rood van 't weenen.

3e. BURGER.

Antonius is de beste man in Rome.

4e. BURGER.

Geeft acht nu; hij begint op nieuw te spreken.

ANTONIUS.

Nog gistren gold het woord van Caesar meer,
Dan heel de wereld gold: thans ligt hij daar,
En geen zoo arm nu die hem hulde doet.
O vrienden! had ik voor, uw hart en zin
Tot woede en tot oproerigheid te ontvlammen,
'k Zou Brutus dan en Cassius onregt doen,
Die, ieder weet het, hoogst eerwaardig zijn.
'k Wil hun geen onregt doen; veel beter is 't,
Den dooden onregt doen, mij zelf en u,
Dan mannen, die zoo hoogst eerwaardig zijn.
Doch ziet dit perkament met Caesar's zegel;

Ik vond het bij hem, 't is zijn laatste wil.
Ware aan het volk dees laatste wil bekend
(Dien ik, vergeeft mij, u niet lezen zal),
Ze gingen heen en kusten Caesar's wonden,
En doopten doeken in zijn heilig bloed;
Ja, baden om een enkel hair van hem,
En noemden 't stervend in hun testament,
En lieten 't na als 't kostelijkst legaat
Hun naaste bloed.

4e. BURGER.

Wij willen 't hooren. Lees het testament.

ALLEN.

Den laatsten wil. Lees Caesar's laatsten wil.

ANTONIUS.

Mijn vrienden, hebt geduld. Ik mag 't niet lezen;
Gij moogt niet weten, hoe u Caesar lief had.
Ge zijt geen hout, ge zijt geen steen, maar menschen;
En daar ge menschen zijt, vernaamt gij Caesar's wil,
Hij zette in vlammen u en maakte u razend.
't Is goed, ge weet niet dat ge hem beërft;
Want als gij 't wist, wat zou 't gevolg dan zijn?

4e. BURGER.

Antonius, wij willen 't, lees den wil;
Gij moet den wil ons lezen, Caesar's wil.

ANTONIUS.

Wilt gij geduld betoonen? wilt gij wachten?
'k Heb mij voorbij gepraat toen ik 't u zei.
Ik vrees, ik krenk die hoogst eerwaarde mannen,
Wier dolken Caesar troffen; ja, ik vrees 't.

4e. BURGER.

Verraders zijn 't: — Zij hoogst eerwaarde mannen!

ALLEN.

Den wil, het testament!

2e. BURGER.

't Zijn schurken, moordenaars. Lees 't testament.

ANTONIUS.

Gij dwingt mij dan het testament te lezen?
Zoo vormt een kring om Caesar's ligchaam heen,
En laat mij hem u toonen die het schreef.
Vergunt gij 't? Zal ik naar beneden komen?

ALLEN.

Ja, kom.

2e. BURGER.

Klim af.

(*Hij komt van het spreekgestoelte naar beneden*).

3e. BURGER.

We geven u verlof.

4e. BURGER.

Vormt dan een kring.

1e. BURGER.

Wat verder van de baar en van het lijk!

2e. BURGER.

Plaats voor Antonius, voor den edlen man!

ANTONIUS.

Neen, dringt niet zoo me op 't lijf; staat verder af!

ALLEN.

Terug! maakt plaats! terug!

ANTONIUS.

Indien gij tranen hebt, zoo plengt ze thans.
Gij allen kent dees mantel: ik herdenk
Den tijd, dat Caesar voor het eerst hem droeg;
't Was op een zomeravond, in zijn tent,
Hij overwon dien dag de Nerviërs.
Ziet, in dees plaats stiet Cassius zijn dolk;
Ziet, welk een scheur de booze Casca maakte;
Hier stak de veelgeliefde Brutus door,
En als hij zijn gevloekte wapen wegtrok,
Merkt op hoe Caesar's edel bloed het volgde,
Als vloog het voor de deur, om vast te weten,
Of 't Brutus was die zoo ruw klopte of niet:
Want Brutus, als gij weet, was Caesar's engel:
Gij Goden, oordeelt, hoe hem Caesar lief had!
Die stoot was wel de ruwste stoot van allen,
Want toen hem de edle Caesar steken zag,
Stiet ondank, sterker dan verraders armen,
Geheel hem neêr; toen brak zijn magtig hart,
En met den mantel zijn gelaat omhullend,
Vlak voor het voetstuk van Pompejus beeld,
Waarvan het bloed vloot, viel de groote Caesar.
O mijne burgers, wat een val was dat!
Toen vielen gij en ik, wij allen vielen,
En 't bloedige verraad juichte in dien val.
O ja, nu weent gij; en ik zie 't, gij voelt

De pijn van 't meêlij; dit zijn milde droppels.
O weeke zielen, weent ge, al ziet ge slechts
't Verscheurde kleed van Caesar? Ziet dan hier,
Hier is hij zelf, mishandeld van verraders.

1e. BURGER.

O treurig schouwspel!

2e. BURGER.

O edle Caesar!

3e. BURGER.

O onheilsdag!

4e. BURGER.

O schurken en verraders!

1e. BURGER.

O al te bloedige aanblik!

2e. BURGER.

Wij willen gewroken zijn: wraak! op, — zoekt, — blaakt, — brandt, — doodt, — slaat! — laat geen verrader leven.

ANTONIUS.

Blijft, burgers.

1e. BURGER.

Stil daar, hoort Antonius.

2e. BURGER.

We willen hem hooren, we willen hem volgen, we willen met hem sterven.

ANTONIUS.

Mijn goede, lieve vrienden, laat me u niet
Tot zulk een snellen vloed van oproer drijven.
Zij die dees daad begingen zijn eerwaardig.
Wat eigen grief ze hebben, weet ik niet,
Waarom ze 't deden; zij zijn wijs, eerwaardig,
En dragen vast u goede gronden voor.
Ik kom niet, vrienden, om uw hart te stelen;
Ik ben geen redenaar, als Brutus is,
Maar, daarvoor kent gij me, een eenvoudig man,
Mijn vriend in liefde trouw; dat wisten die
Wel goed, die mij vergunden hier te spreken.
Ik heb geen woorden, geen verstand noch waarde,
Geen taal noch voordragt, en geen magt der rede,
Om 't bloed te ontvlammen; 'k spreek zoo maar regt uit;
Ik deel u mede wat gij zelf al weet,
Toon Caesar's wonden u, die arme stomme monden;
Die spreken in mijn plaats. Maar ware ik Brutus,
Brutus Antonius, dan was er een,
Die u den geest ontstak, en iedre wond
Van Caesar zoo liet spreken, dat haar taal
Zelfs Rome's steenen tot het oproer dreef.

ALLEN.

Wij willen 't oproer.

1e. BURGER.

Steekt Brutus huis in brand.

3e. BURGER.

Maakt voort dan, komt, zoekt al de zamenzweerders.

ANTONIUS.

Hoort eerst mij, burgers, hoort mijn woorden toch.

ALLEN.

Stil, hoort Antonius, den edlen man.

ANTONIUS.

Nu, vrienden, gaat ge doen ge weet niet wat?
Waardoor verdiende Caesar wel uw liefde?
Helaas! gij weet het niet. Zoo hoort het dan;
Gij denkt aan 't testament niet, daar 'k van sprak.

ALLEN.

't Is waar; — het testament; lees 't testament.

ANTONIUS.

Hier is het testament met Caesar's zegel.
Hij geeft aan elken burger van den staat,
Aan ieder, hoofd voor hoofd, schier tachtig drachmen.

2e. BURGER.

O edle Caesar! wreeken wij zijn dood.

3e. BURGER.

O koninklijke Caesar!

ANTONIUS.

Hoort met geduld nog.

ALLEN.

Stil daar, hoort.

ANTONIUS

Ook laat hij u nog al zijn lustverblijven,
Zijn eigen parken, nieuw geplante tuinen,
Aan deze zijde van den Tiber, u
En uw geslacht voor eeuwig, dat ge daar
Moogt wandlen en een frissche lucht moogt scheppen.
Dat was een Caesar; komt ooit zoo een weêr?

1ᵉ. BURGER.

Neen, nimmer! — komt, maakt voort, breekt op!
Verbranden we op de heilge plaats zijn lijk,
En steken met de houten den verraders
Het huis in brand. Neemt op het lijk.

2ᵉ. BURGER.

Ga, haal gij vuur.

3ᵉ. BURGER.

Haalt al de banken neêr.

4ᵉ. BURGER.

Haalt vensters, blinden, alles neêr.
(*De burgers gaan met het lijk weg*).

ANTONIUS.

Nu werke 't voort. Onheil, ge zijt op weg,
Neem gij wat loop ge wilt! — Wat is er, knaap?
(*Een dienaar komt*).

DIENAAR.

Octavius is reeds in Rome.

ANTONIUS.

Waar is hij?

DIENAAR.

Hij is met Lepidus in Caesar's huis.

ANTONIUS.

Ik ga terstond er heen om hem te zien;
Hij komt van pas. Fortuin is goed gestemd,
En zal in zulk een luim ons alles schenken.

DIENAAR.

Ik hoorde 'em zeggen, Cassius en Brutus
Zijn als waanzinnig door de poort gereden.

ANTONIUS.

't Kan zijn, ze hebben reeds van 't volk gehoord,
Hoe ik 't ontvlamde. Voer mij tot uw heer.
(*Zij gaan weg*).

DERDE TOONEEL.

Rome. Een straat.

(CINNA, *de dichter*, *komt*).

CINNA.

Ik heb van nacht gedroomd, ik at met Caesar;
En vrees voor onheil gaat mij door het brein.
Ik heb geen zin om uit mijn huis te gaan;
Toch drijft mij iets naar buiten.
(*Burgers komen*).

1e. BURGER.

Wat is uw naam?

2e. BURGER.

Waar gaat gij heen?

3e. BURGER.

Waar woont gij?

4e. BURGER.

Zijt gij een getrouwd man of een jonggezel?

2e. BURGER.

Antwoord ieder duidelijk

1e. BURGER.

Ja, en kort.

4e. BURGER.

Ja, en verstandig.

3e. BURGER.

Ja, en naar waarheid; daarbij zult gij het best varen.

CINNA.

Wat is mijn naam? Waar ga ik heen? Waar woon ik? Ben ik een getrouwd man of een jonggezel? Nu dan, om ieder duidelijk, en kort, en verstandig en naar waarheid te antwoorden, zoo zeg ik verstandig: ik ben een jonggezel.

2e. BURGER.

Dat wil zoo veel zeggen als: die trouwen zijn gek. — Daarvoor zult ge van mij lusten, vrees ik. Verder; zonder omwegen.

CINNA.

Zonder omwegen, ik ga naar Caesar's begrafenis.

1e. BURGER.

Als een vriend of een vijand?

CINNA.

Als een vriend.

2e. BURGER.

Dat is zonder omwegen geantwoord.

4e. BURGER.

Maar uw woning? kort.

CINNA.

Kort, ik woon bij het kapitool.

3e. BURGER.

Uw naam nog! naar waarheid.

CINNA.

Naar waarheid, mijn naam is Cinna.

1e. BURGER.

Scheurt hem in stukken; 't is een zamenzweerder.

CINNA.

Ik ben Cinna de dichter; ik ben Cinna de dichter.

4e. BURGER.

Verscheurt hem voor zijn slechte verzen; verscheurt hem voor zijn slechte verzen.

CINNA.

Ik ben niet Cinna de zamenzweerder.

2e. BURGER.

Het doet er niet toe; zijn naam is Cinna, scheurt hem maar zijn naam uit zijn hart, en laat hem loopen.

3e. BURGER.

Scheurt hem in stukken; scheurt hem in stukken! Komt: houten, hei! brandhouten! Naar Brutus, naar Cassius; verbrandt alles. Sommigen naar Decius' huis, en sommigen naar Casca, en sommigen naar Ligarius. Voort, komt!

VIERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Rome. Een vertrek in ANTONIUS' *huis.*

ANTONIUS, OCTAVIUS *en* LEPIDUS, *aan een tafel gezeten.*

ANTONIUS.

Die sterven dus; hun naam is aangestipt.

OCTAVIUS.

Uw broeder ook moet sterven, Lepidus.

LEPIDUS.

Mij is het goed.

OCTAVIUS.

Antonius, stip hem aan.

LEPIDUS.

Mits Publius ook niet in leven blijv',
Uw zusters zoon, Marcus Antonius.

ANTONIUS.

Hij sterve; zie, dees streep brengt hem den dood.

Maar Lepidus, ga gij naar Caesar's huis;
Haal ons zijn testament; we zullen zien,
Wat aan legaten zich nog korten laat.

LEPIDUS.

Goed. Zal ik hier u vinden?

OCTAVIUS.

Óf hier, óf op het kapitool.
(LEPIDUS *gaat weg*).

ANTONIUS.

Dat is een nietig en onbruikbaar mensch,
Voor zulk een boodschap slechts geschikt. Is 't goed,
Dat, als wij eens 't drievoudig rijk verdeelen,
Hij 't derde deel ontvangt?

OCTAVIUS.

U scheen het zoo;
Ge vroegt zijn stem, wie op de zwarte lijst
Door ons ten dood zou worden aangestipt.

ANTONIUS.

Octavius, meer dagen ken 'k dan gij:
Al laden we op dien man nog zoo veel eer,
Om ons voor menig kwaad gerucht te hoeden,
Hij draagt ze toch slechts zoo als de ezel 't goud,
Om hijgend zweet te laten onder 't pak,
Gevoerd, gedreven, naar 't ons lust te gaan;
En bragt hij onzen schat eens naar ons doel,
Dan nemen wij zijn last hem af, en jagen
Hem als den luijen ezel weg, te grazen
In 't open veld.

OCTAVIUS.

Ge moogt doen wat u lust;
Maar hij 's een dapper en beproefd soldaat.

ANTONIUS

Mijn paard is 't ook, Octavius; en daarvoor
Geef ik hem elken dag zijn vaste voêr.
Het is een wezen, dat ik leer te vechten,
Te keeren, stil te houden, voort te rennen;
Zijn ligchaamskracht gehoorzaamt aan mijn geest.
En wel bezien is Lepidus niets meer;
Men moet hem leeren, aan den gang hem brengen:
Hij is een mensch van zwakken geest; hij aast
Op afval en op iets om na te bootsen,
Dat, afgedragen door een ander, hem
Eerst mode wordt: als van een eigendom,
Spreek zoo van hem En nu, Octavius,
Hoor groote dingen. — Cassius en Brutus,
Ze brengen tegen ons een leger zaam.
Laat ons de bondgenooten dus vereengen,
Ons vrienden maken, alle magt gebruiken;
En gaan we met elkaar terstond te raad,
Hoe 't geen verborgen is best wordt ontdekt,
En 't wis gevaar het zekerst wordt bestreên.

OCTAVIUS.

Ja, doen we zoo, want alles loert op ons,
En menig vijand blaft reeds om ons heen.
En menig, die nog lacht, draagt in zijn hart,
Ik vrees 't, een zee van onheil.

TWEEDE TOONEEL

Voor BRUTUS *tent, in het kamp bij Sardis.*

(*Trommelslag.* BRUTUS, LUCILIUS, LUCIUS *en soldaten komen.* TITINIUS *en* PINDARUS *komen hun te gemoet*).

BRUTUS.

Halt!

LUCIUS.

Geef 't wachtwoord, en sta stil.

BRUTUS.

Lucilius, is Cassius in de buurt?

LUCIUS.

Hij is nabij, en hier komt Pindarus,
Om uit zijns meesters naam u te begroeten.

BRUTUS.

Zijn groet is welkom. — Pindarus, uw heer,
Van zelf verànderd of door slechten raad,
Gaf goeden grond me, om ongedaan
Te wenschen wat gedaan is; doch ik weet,
Hij zal zijn doen verklaren.

PINDARUS.

'k Twijfel niet,
Of mijn vereerden meester zult ge vinden,
Zoo als hij is, vol waardigheid en eer.

BRUTUS.

'k Verdenk hem niet. — Een woord, Lucilius,
Met u. Vertel mij, hoe hij u ontving.

LUCIUS.

Met eerbetuiging en met hoflijkheid,
Maar niet op zoo'n vertrouwlijke manier,
Niet met zoo vrij en vriendlijk een gesprek,
Als hij voorheen gewoon was.

BRUTUS.

Gij beschrijft
Een warm vriend die verkoelt. Merk op, Lucilius,
Wanneer de liefde ziek wordt en gaat kwijnen,
Neemt ze een gedwongen hoflijk wezen aan.
Daar is geen kunst in ongekreukte trouw;
Maar holle menschen zijn als 't heete paard,
Dat praalt en pronkt en groote kracht belooft;
Maar als het eens de bloed'ge sporen voelt,
De strijdlust zinken laat en in de proef
Bezwijkt. — Is reeds zijn leger in de buurt?

LUCIUS.

Ze willen nachtkwartier in Sardis nemen.
Het grootste deel, geheel de ruiterij,
Komt hier met Cassius.

(*Een marsch*).

BRUTUS

Hoort! hij is reeds daar. —
Rukt langzaam op hem te gemoet.

(CASSIUS *komt met soldaten*).

CASSIUS.

Halt!

BRUTUS.

Halt! Geeft het wachtwoord verder.

BINNEN.

Halt!

BINNEN.

Halt!

BINNEN.

Halt!

CASSIUS.

Hoogst edle broeder, onregt deedt ge mij.

BRUTUS.

Gij Goden, oordeelt! doe 'k mijn vijand ooit
Een onregt; en mijn broeder zou ik 't doen?

CASSIUS.

Brutus, deze uw bedaardheid dekt het onregt;
En als gij 't doet —

BRUTUS.

Blijf rustig, Cassius;
Draag zacht uw grieven voor; ik ken u wel.
Voor de oogen van dees beide legers hier,
Die niets dan liefde van ons moesten zien,
Laat ons niet twisten; zend ze een eind ver weg.
Ontvouw dan, Cassius, in mijn tent uw grieven:
Daar wil 'k gehoor u geven.

CASSIUS.

Pindarus,
Laat de oversten van 't leger hun soldaten
Een eind van deze plek verwijdren.

BRUTUS.

Doe eveneens, Lucilius. Laat niemand,
Zoo lang we zamen zijn, in onze tent.
Lucius! Titinius, bewaakt de deur.
(*Zij gaan weg*).

DERDE TOONEEL.

In BRUTUS *tent.*

(BRUTUS *en* CASSIUS *komen*).

CASSIUS.

Dat gij me een onregt deed, komt hierin uit:
Een harde straf moest Lucius Pella dulden,
Omdat hij geld nam van de Sardïers.
Zoo werd mijn brief, waarin ik voor hem bad,
Daar ik wist wie hij is, als niets geteld.

BRUTUS.

U zelf deedt ge onregt, toen ge voor hem badt.

CASSIUS.

In zulk een tijd, als deze is, past het niet,
Voor ieder klein vergrijp terstond te straffen.

BRUTUS.

Laat mij u zeggen, Cassius, dat ge zelf
Gelaakt wordt, als die holle handen maakt,
En uw bedieningen voor goud verkoopt
Aan die ze onwaardig zijn.

CASSIUS.

Ik holle handen?
Gij weet het, gij zijt Brutus, die dit zegt;
Zoo niet, bij God! dit ware uw laatste woord.

BRUTUS.

De omkooping wordt door Cassius naam geadeld;
Daarom verbergt de tuchtiging het hoofd.

CASSIUS.

De tuchtiging!

BRUTUS.

Denk toch aan Maart; o denk aan vijftien Maart.
Viel niet de groote Julius voor 't regt?
Wat schurk, die om een andren grond hem trof,
Dan om het regt? Hoe dan! zal een van ons,
Die de eersten man der wereld nederstieten,
Slechts wijl hij roovers steunde, zullen wij
Met lage giften onze hand bevlekken,
En eereposten in den Staat verkoopen
Voor zoo veel tuig als men zoo grijpen kan?
'k Was liever nog een redelooze hond,
Dan zoo'n Romein.

CASSIUS.

O Brutus, terg mij niet,

Ik wil 't niet dulden. Gij vergeet u zelf;
Mij zoo te sarren! 'k ben een krijgsman, ik,
Beproefder nog dan gij, en meer geschikt
Om u te leeren.

BRUTUS.

Loop; 't is niet zoo, Cassius.

CASSIUS.

't Is zoo.

BRUTUS.

Ik zeg, 't is niet zoo.

CASSIUS.

Plaag mij niet meer, of ik vergeet mij zelf:
Denk aan uw leven; terg mij langer niet.

BRUTUS.

Ligtzinnig man, ga weg!

CASSIUS.

Is 't mooglijk?

BRUTUS.

Hoor mij aan, want ik wil spreken.
Moet 'k uit den weg gaan voor uw snellen toorn?
Moet ik in angst zijn, als een dolle me aanstaart?

CASSIUS.

O Goden, Goôn! moet ik dit alles dulden?

BRUTUS.

Dit alles? meer; totdat uw trotsch hart breekt.

Ga, laat uw slaven zien hoe boos ge zijt,
En laat uw knechten siddren. Moet ik wijken?
Moet ik u dienen? Moet ik nedrig knielen
En kruipen voor uw grillen? Bij de Goôn,
Ge zult het gif zelf van uw luim verteren,
Al berst ge er aan; want van dees eigen dag
Gebruik ik u ten spot, ja om te lagchen,
Wanneer ge ligtgeraakt zijt.

CASSIUS.

Zoover kwam 't?

BRUTUS.

Ge zegt, dat gij een beter krijgsman zijt:
Zoo laat het blijken; maak uw pralen waar,
En 't zal mij lief zijn. Wat mij zelf betreft,
'k Zal gaarne van bekwamer mannen leeren.

CASSIUS.

Ge doet mij telkens onregt, onregt, Brutus;
Ik zei, een ouder krijgsman, niet een beter:
Zei ik, een beter?

BRUTUS.

Zoo gij 't deedt, ook goed.

CASSIUS.

Een Caesar zelfs dorst nimmer zoo mij tergen.

BRUTUS.

Stil, stil! ge dorst hem nooit zoo sarren.

CASSIUS.

Ik dorst niet?

BRUTUS.

Neen.

CASSIUS.

Wat! dorst hem niet?

BRUTUS.

Neen, om uw leven niet.

CASSIUS.

O, reken op mijn liefde niet te veel;
Ik mogt nog doen wat mij daarna berouwt.

BRUTUS.

Gij hebt gedaan wat u berouwen moest.
Daar is geen schrik in al uw dreigen, Cassius,
Want 'k ben zoo sterk in manneneer gewapend,
Dat mij 't voorbijgaat als de bolle wind,
Waar ik geen acht op sla. Ik zond tot u
Om zekre geldsom, maar ze werd geweigerd.
Ik kan geen geld door lage middlen krijgen;
Ik muntte, bij den hemel, eer mijn hart,
En goot mijn bloed tot drachmen, dan het goed,
Het schamel goed der boeren hun te ontwringen
Door een'ge streek. Ik zond tot u om geld,
Opdat ik mijn legioenen mogt betalen.
Gij sloegt mij 't af: was dat een Cassius waard?
Had ik zoo Cajus Cassius geantwoord?
Als Marcus Brutus ooit zoo gierig wordt,
Om aan zijn vrienden zulk een voddig geld
Te weigren, Goôn! met al uw donderslagen
Verplettert hem.

CASSIUS.

Ik weigerde 't u niet.

BRUTUS.

Gij deedt het wel.

CASSIUS.

Neen; 't is een dwaas geweest,
Die u mijn antwoord bragt. — Brutus verscheurt mijn hart:
Een vriend verdraagt de zwakheên van zijn vriend,
Maar Brutus maakt mijn zwakheên grooter dan ze zijn.

BRUTUS.

Ik deed het niet, voor ik haar werking voelde.

CASSIUS.

Ge mint mij niet.

BRUTUS.

Ik min uw fouten niet.

CASSIUS.

Het vriendenoog ziet zulke fouten niet.

BRUTUS.

Het oog des vleiers niet, al waren ze ook
Zoo reuzengroot als heel de Olympus is.

CASSIUS.

Antonius, kom, en jonge Octavius, kom,
Boet uwe wraak alleen op Cassius,

Want Cassius is verzadigd van de wereld:
Gehaat door wien hij lief heeft; door zijn broeder
Gescholden als een knecht; zijn fouten opgespoord,
Dan opgeteekend, uit het hoofd geleerd,
En me in 't gezigt geworpen. O, 'k kon weenen
Mijn ziel uit de oogen. — Zie, hier is mijn dolk,
En hier mijn naakte borst; een hart er in,
Meer waard dan Plutus mijnen, meer dan goud:
Zoo ge een Romein zijt, neem het van mij weg;
Ik, die u 't goud onthield, geef u mijn hart.
Sla toe, als eens op Caesar; want ik weet,
Toen gij het ergst hem haattet, hadt ge meer
Hem lief dan Cassius ooit.

BRUTUS

Steek op uw dolk:
Wees toornig als gij wilt; het staat u vrij;
Doe wat gij wilt, smaad geldt voor enkel luim.
O Cassius, met een lam zijt gij gepaard,
Dat gramschap baart, zooals de vuursteen vuur,
Die hard geslagen vlugt'ge vonken geeft,
En dan weêr koud is.

CASSIUS.

Leefde Cassius,
Om Brutus tot gelach en spot te zijn,
Als slechts een booze luim zijn drift ontstak?

BRUTUS.

Toen ik dat zei, was 't ook maar booze luim.

CASSIUS.

Komt gij voor zooveel uit? Reik mij uw hand.

BRUTUS.

En ook mijn hart.

CASSIUS.

O Brutus!

BRUTUS.

Wat begeert ge?

CASSIUS.

Hebt gij zoo lief mij, om geduld te hebben,
Als mij die drift, die 'k van mijn moeder kreeg,
Mij zelf vergeten doet?

BRUTUS.

Ja, en voortaan,
Als ge al te grimmig op uw Brutus zijt,
Denkt hij, uw moeder kijft, en gaat zijn weg.
(*Rumoer van binnen*).

DICHTER (*van binnen*).

Laat mij naar binnen bij de legerhoofden.
Een twist is tusschen hen; het is niet goed,
Dat zij alleen zijn.

LUCIUS (*van binnen*).

Ge zult niet bij hen komen.

DICHTER (*van binnen*).

De dood slechts houdt mij af.
(*De* DICHTER *komt, gevolgd door* LUCILIUS *en* TITINIUS).

CASSIUS.

Hoe nu? wat zal 't?

DICHTER.

Schaamt u, gij legerhoofden! Gaat het zoo?
Legt, 't past u beiden, zulk een twisten bij;
'k Ben zeker, 'k zag meer jaren reeds dan gij.

CASSIUS.

Ha, ha! hoe fraai zoo'n vlegel weet te rijmen?

BRUTUS.

Pak u van hier, gij slungel, maak u weg.

CASSIUS.

Verdraag hem, Brutus; 't is zoo zijn manier.

BRUTUS.

Als hij zijn tijd kent, ken ik ook zijn luim.
Wat zou de krijg met zulke narren doen?
Kom, pak u weg.

CASSIUS.

Voort, voort! ga heen.
(*De* DICHTER *gaat weg*).

BRUTUS.

Lucilius en Titinius!
Brengt onzen last aan de oversten van 't heir,
Om voor hun troepen nachtkwartier te zoeken.

CASSIUS.

En komt dan zelf terstond tot ons, en brengt
Messala met u.

(LUCILIUS *en* TITINIUS *gaan weg*).

BRUTUS.

Lucius, een glas wijn.

CASSIUS.

Ik dacht niet, dat ge zoo vergramd kondt zijn.

BRUTUS.

O Cassius, ik ben krank van meen'ge smart.

CASSIUS.

Ge wendt dan uw philosophie niet aan,
Als een toevallig kwaad u zoo kan treffen.

BRUTUS.

Geen man draagt lijden beter. — Portia stierf.

CASSIUS.

Wat! Portia?

BRUTUS.

Zij is dood.

CASSIUS.

En ik ontkwam u levend, toen 'k u tergde? —
O bitter, onverdragelijk verlies!
Aan welk een krankheid?

BRUTUS.

Aan de smart der scheiding,
En 't leed, dat zich Antonius versterkte,
Verbonden met Octavius; — met haar dood
Toch kwam die tijding; — toen bezweek haar kracht,
En, toen ze alleen zich zag, verzwolg zij vuur.

CASSIUS.

En stierf zoo?

BRUTUS.

Stierf zoo.

CASSIUS.

O gij eeuwge Goôn!
(LUCIUS *komt met wijn en kaarsen*).

BRUTUS.

Spreek niet meer van haar. — Geef me een beker wijn: —
Hierin begraaf ik, Cassius, al mijn toorn.
(*Hij drinkt*).

CASSIUS

Mijn hart is dorstig naar dien edlen dronk. —
Vul, Lucius, den beker tot den rand;
Van Brutus liefde drink ik nooit te veel.
(*Hij drinkt*).
(TITINIUS *en* MESSALA *komen terug*).

BRUTUS.

Kom in, Titinius. — Wees gegroet, Messala. —
Laat ons nu digt rondom die kaars ons zetten,
En overleggen wat ons noodig is.

CASSIUS.

O Portia, zijt ge dood?

BRUTUS.

Niet meer, ik bid u. —
Messala, in dees brieven kreeg 'k berigt,
Dat reeds Octavius met Antonius
Ons met een magtig leger tegenrukt,
En dat ze op weg zijn naar Philippi.

MESSALA.

Ook ik kreeg brieven van denzelfden inhoud.

BRUTUS.

Met wat berigt er bij?

MESSALA.

Dat door verbanning en proscriptielijsten
Het driemanschap, dat thans in Rome heerscht,
Een honderd Senatoren heeft gedood.

BRUTUS.

Daarin is tusschen ons berigt verschil.
Het mijne spreekt van zeventig, die stierven
Door hun proscriptie; 't noemt ook Cicero
Als een van hen.

CASSIUS.

Ook Cicero?

MESSALA.

Ja, Cicero is dood;

Ook hem trof 't vonnis van het driemanschap.
Ontvingt ge van uw echtgenoot uw brief?

BRUTUS.

Neen, Messala.

MESSALA.

En stond er in uw brieven niets van haar?

BRUTUS.

Neen, niets, Messala.

MESSALA.

'tSchijnt mij vreemd.

BRUTUS.

Waarom? Weet ge uit uw brieven iets van haar?

MESSALA.

Neen, niets.

BRUTUS.

Zoo waar als ge een Romein zijt, zeg de waarheid.

MESSALA.

Dan draag die waarheid ook als een Romein:
Want waarlijk, zij is dood, en vreemd haar sterven.

BRUTUS.

Vaarwel dan, Portia. — Wij moeten sterven.
Door vaak te denken, dat ze eens sterven moest,
Heb ik de kracht thans om haar dood te dragen.

MESSALA.

Zoo dragen groote mannen groot verlies.

CASSIUS.

In kunst heb ik zoo veel als gij hiervan,
Maar toch kon mijn natuur 't niet zoo verdragen.

BRUTUS.

Komt, ijvrig aan ons werk. — Wat denkt ge er van?
Zal niet ons leger naar Philippi trekken?

CASSIUS.

Ik houd het niet voor goed.

BRUTUS.

Uw gronden?

CASSIUS.

Hoor:
't Is beter, dat de vijand tot ons komt;
Hij put zijn middlen uit, vermoeit zijn heir,
En schaadt het meest zich zelf; wij liggen stil
Intusschen, en zijn vol van rust en kracht.

BRUTUS.

Een goede grond moet voor een betren wijken.
Het volk, van hier tot aan Philippi toe,
Staat slechts in schijn op goeden voet met ons;
Het heeft zijn schatting morrend ons betaald:
Wanneer de vijand door die streken trekt,
Dan neemt zijn legermagt in aantal toe,
En frisch van moed en krachten rukt hij aan:

Van zulk een voordeel snijden wij hem af,
Wanneer wij in Philippi hem ontmoeten,
Dit volk ons in den rug.

CASSIUS.

Hoor mij, mijn broeder.

BRUTUS.

Met uw verlof. — Ge moet nog dit bedenken,
Dat onze vrienden thans zijn uitgeput.
Voltallig is ons heir; rijp onze zaak;
De vijand neemt in krachten daaglijks toe;
Wij, op den top, gaan naar beneden weêr.
Daar is in menschenzaken een getij:
Neemt men den vloed waar, 't voert tot wis geluk.
Verzuimt men dien, geheel de levensreis
Gaat door ondiepten en gevaren heen.
Op zulk een volle zee zijn wij thans vlot;
Dies moeten wij den goeden stroom gebruiken,
Of onze kans verliezen.

CASSIUS.

't Zij zoo; trek dan op;
Wij rukken ook hun tegen naar Philippi.

BRUTUS.

De diepe nacht kwam over ons gesprek,
En 't ligchaam moet voldoen aan zijn behoefte;
We schepen met een weinig rust het af.
Is niets te doen meer?

CASSIUS.

Niets meer. Goeden nacht:
Vroeg staan we morgen op, en voort.

BRUTUS.

Mijn nachtkleed, Lucius.

(LUCIUS *gaat heen*).

Vaarwel, Messala. —
Titinius, slaap wel; u, edle Cassius, ook
Een goede nacht en goede rust.

CASSIUS.

O dierbre broeder!
Dat was een slecht begin van dezen nacht.
Nooit scheide zulk een tweespalt onze harten!
Neen, nooit weêr, Brutus.

BRUTUS.

Nu is alles goed.

CASSIUS.

Nu, goeden nacht.

BRUTUS.

Goe'n nacht, mijn goede broeder.

TITINIUS, MESSALA.

Mijn veldheer, goeden nacht.

BRUTUS.

Vaart allen wel.

(CASSIUS, TITINIUS *en* MESSALA *gaan weg*),
(LUCIUS *komt met het nachtkleed terug*).

Geef mij het nachtkleed. Is uw speeltuig hier?

LUCIUS.

Hier in de tent.

BRUTUS.

Hoe, spreekt ge weêr zoo slaaprig?
Ik laak u niet, gij hebt u overwaakt.
Roep Claudius met andren van mijn mannen;
Ze moeten in mijn tent op kussens slapen.

LUCIUS.

Varro, en Claudius!
(VARRO *en* CLAUDIUS *komen*).

VARRO.

Roept mijn heer?

BRUTUS.

Ik bid u, blijft hier slapen in mijn tent:
't Kan zijn, dat ik terstond u wek, om iets
Bij Cassius, mijn broeder, te bezorgen.

VARRO.

Als 't u behaagt, we blijven staan en wachten.

BRUTUS.

Dat lijd ik niet. Neen, vrienden, legt u neêr:
Het kan wel zijn, dat ik mij nog bedenk.
(*De dienaars leggen zich neêr*).
Zie, Lucius, hier is het boek, waarnaar ik zocht;
't Was in mijn nachtkleed in den zak gestoken.

LUCIUS.

'k Was zeker, dat ge 't mij niet hadt gegeven.

BRUTUS.

Heb wat geduld met mij; 'k vergeet zoo ligt.

Kunt gij een poos nog de oogen open houden,
En een paar wijzen spelen op uw luit?

LUCIUS.

Ja, heer, als 't u behaagt.

BRUTUS.

Gewis, mijn jongen.
Ik vraag te veel van u, maar gij zijt willig.

LUCIUS.

Het is mijn pligt.

BRUTUS.

'k Wil van uw pligt meer dan gij kunt niet vergen.
Ik weet, jong bloed haakt naar een tijd van rust.

LUCIUS.

Ik heb reeds wat geslapen.

BRUTUS.

Dat 's wel; ook kunt ge spoedig weêr gaan slapen;
Ik houd niet lang u op: blijf ik in leven,
Dan zal 'k u goed doen. (*Muziek, en een lied*).
De wijs schijnt slaperig: — O zware slaap!
Legt gij uw looden scepter op mijn jongen,
Die u muziek maakt? — Lieve knaap, slaap wel;
Ik wil zoo wreed niet zijn om u te wekken.
Wanneer ge knikt, breekt gij uw instrument:
Ik neem het van u weg; nu dan, slaap goed.
Laat zien: is niet een vouw in 't blad gelegd,
Waar ik met lezen ophield? 'k Meen, hier is 't.
(*Hij gaat zitten*).

(*Caesar's geest komt*).

Hoe donker brandt die kaars! Ha, wie komt daar?
Ik denk, het is de zwakheid van mijn oogen,
Die deze schrikgestalte in 't aanzijn roept.
Ze komt mij op het lijf. — Zijt gij een wezen?
Zijt gij een God, een engel of een duivel,
Waarvan mij 't bloed stolt, 't hair te berge rijst?
Spreek, zeg me, wat ge zijt.

GEEST.

Brutus, uw booze geest.

BRUTUS.

Wat wilt ge hier?

GEEST.

U zeggen: te Philippi ziet ge mij.

BRUTUS.

Goed; zie ik u dan weêr?

GEEST.

Ja, te Philippi.
(*De geest verdwijnt*).

BRUTUS.

Nu dan, ik zal u te Philippi zien. —
Nu dat ik moed gevat heb, gaat ge weg:
Mijn booze geest, 'k sprak gaarne meer met u.
Hei, Lucius! Varro, Claudius, ontwaakt!
Claudius!

LUCIUS.

De snaren zijn ontstemd.

BRUTUS.

Hij denkt, hij is nog aan zijn instrument. —
Word wakker, Lucius!

LUCIUS.

Mijn heer.

BRUTUS.

Hebt ge in uw droomen, Lucius, zoo geschreeuwd?

LUCIUS.

Ik weet er niets van, dat ik heb geschreeuwd.

BRUTUS.

Ja wel, gij deedt het. Hebt gij iets gezien?

LUCIUS.

Neen, niets ter wereld.

BRUTUS.

Ga maar weer slapen, Lucius. — Claudius!
Word wakker, knaap.

VARRO.

Mijn heer.

CLAUDIUS.

Mijn heer.

BRUTUS.

Wat deedt ge zoo te schreeuwen in uw slaap?

VARRO, CLAUDIUS.

Wij schreeuwen, heer?

BRUTUS.

Ja; hebt ge niets gezien?

VARRO.

Neen, ik heb niets gezien.

CLAUDIUS.

Ik evenmin.

BRUTUS.

Gaat; brengt mijn groet aan broeder Cassius;
Hij rukke met zijn benden vroeg vooruit,
Dan volgen wij.

VARRO en CLAUDIUS.

Wij doen wat gij beveelt.

(*Zij gaan weg*).

VIJFDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

De velden van Philippi.

(OCTAVIUS *en* ANTONIUS *komen met hun leger*).

OCTAVIUS.

Nu is, Antonius, onze hoop vervuld.
Gij dacht, de vijand kwam niet in de vlakte,
Maar hield de hooge streek, 't gebergt bezet;
Ge ziet het tegendeel; zijn benden nadren;
Zij dagen ons hier in Philippi uit,
Ons antwoord gevend eer wij daarom vragen.

ANTONIUS.

Stil! ik schuil in hun boezem, en ik weet
Waarom zij 't doen: veel liever waren zij
In andre plaatsen, en ze dalen af
Met bange stoutheid, in den ijdlen waan,
Ons te doen denken dat ze vol van moed zijn;
Maar 't is zoo niet.

(*Een bode komt*).

BODE.

Bereidt u, generaals.
De vijand rukt in digte drommen op;
Zijn bloedige oorlogsvaan gaat hem vooruit;
't Is noodig iets op 't oogenblik te doen.

ANTONIUS.

Octavius, voer uw leger langzaam voort,
Ter linker zijde van het vlakke veld.

OCTAVIUS.

Ik wil ter regter gaan; houd gij u links.

ANTONIUS.

Wat dwarsboomt ge in dit uiterste mij nog?

OCTAVIUS.

Ik dwarsboom u niet; maar 'k verlang het zoo.
(*Een marsch. Trommelslag.* BRUTUS *en* CASSIUS *met hun leger komen;* LUCILIUS, TITINIUS, MESSALA *en anderen*).

BRUTUS.

Ze houden stil en wenschen een gesprek.

CASSIUS.

Titinius, halt; wij treden voor en spreken.

OCTAVIUS.

Antonius, zullen wij den aanval doen?

ANTONIUS.

Neen, Caesar, op hun aanval volge ons antwoord.
Voort; schenkt den generaals een onderhoud.

OCTAVIUS.

Stil, tot gij 't teeken krijgt.

BRUTUS.

't Woord vóór den slag; niet waar? mijn landgenooten!

OCTAVIUS.

Niet dat wij meer dan gij van woorden houden.

BRUTUS.

Goed woord is beter toch dan booze slag.

ANTONIUS.

Gij, Brutus, gaaft bij boozen slag goed woord:
Getuige 't Caesar's hart, doorboord van u,
Terwijl gij »Leve Caesar!" riept.

CASSIUS.

Antonius,
Hoe gij uw slagen slaat is nog geheim;
Uw woord begaat aan Hybla's bijen roof,
En laat ze honigloos.

ANTONIUS.

Ook angelloos?

BRUTUS.

O ja, en toonloos ook.

Want gij ontstaalt, Antonius, haar gegons,
En dreigt verstandig eer gij steekt.

ANTONIUS.

Gij deedt het niet, verraders, toen uw dolken
Elkander troffen in de borst van Caesar:
Ge liet uw tanden zien als apen, kroopt
Als honden, boogt voor Caesar's voeten diep,
Toen Casca, als een hond van achtren bijt,
Zijn staal in Caesar's nek stiet. Lage vleijers!

CASSIUS.

Wat, vleijers! — Brutus, dank het nu u zelf:
Die tong had ons van daag niet zoo gehoond,
Waar' Cassius raad gevolgd.

OCTAVIUS.

Ter zake! Laat het twistgesprek ons zweeten,
't Bewijs er van wordt rooder druppels nog.
Ziet;
'k Trek tegen zamenzweerders hier mijn zwaard;
En wanneer gaat dit zwaard weêr in de scheê?
Niet eer voor Caesar's drie en dertig wonden
Gewroken zijn; of dat een andre Caesar
Voor der verraders staal een nieuwe prooi werd.

BRUTUS.

Caesar, gij kunt niet door verraders sterven,
Tenzij ze met u zijn.

OCTAVIUS.

Zoo hoop ik dan,
Van Brutus zwaard is mij geen dood bestemd.

BRUTUS.

O, waart gij de edelste van uw geslacht,
Toch kondt ge, jonge man, niet edler sterven.

CASSIUS.

Een laffe schoolknaap, zooveel eer onwaard,
Verbonden met een losbol en een drinker.

ANTONIUS.

Nog de oude Cassius.

OCTAVIUS.

Kom, Antonius! —
Ik daag, verraders, in 't gezigt u uit.
Waagt gij 't van daag te vechten, komt in 't veld;
Zoo niet, wanneer gij lust hebt.
(OCTAVIUS *en* ANTONIUS *gaan met hun leger weg*).

CASSIUS.

Nu, winden, raast; zwelt, golven; dobber, schip!
De storm is wakker, alles staat op 't spel.

BRUTUS.

Ho!
Lucilius, hoor, een woord met u.

LUCILIUS.

Mijn heer.
(BRUTUS *en* LUCILIUS *spreken met elkaar ter zijde*).

CASSIUS.

Messala —

MESSALA.

Wat zegt mijn generaal?

CASSIUS.

Messala,
Dit 's mijn geboortedag; op dezen dag
Zag Cassius 't licht. Geef mij uw hand, Messala:
Wees mijn getuige, dat ik trots mijn wil,
Zooals Pompejus eens, gedwongen ben
Al onze vrijheên op één slag te zetten.
Gij weet, ik sloot me aan Epikurus aan,
En aan zijn leer: thans is mijn zin gekeerd,
En hecht ik aan voorteekens wat geloof.
Van Sardis komend, vloog op onze vaan
Een magtig adlerpaar; daar zaten zij,
En pikten uit de hand van onze krijgslui,
En volgden ons tot aan Philippi toe:
Eerst heden morgen vlogen beide weg,
En in hun plaats gaan raven, kraaijen, gieren
Ons over 't hoofd, en zien op ons ter neêr
Als op een zieke prooi: hun schaduw schijnt
Een zwarte rouwgordijn, waaronder 't heir
Gereed ligt om den adem uit te blazen.

MESSALA.

Geloof dat niet.

CASSIUS.

'k Geloof het slechts ten deel,

Want ik ben frisch van moed, en vast besloten,
Om moedig elk gevaar in 't oog te zien.

BRUTUS

Juist zoo, Lucilius.

CASSIUS.

Nu, hoogst edle Brutus,
Der Goden gunst zij met ons, dat we zaam
In liefde en vrede onze' ouderdom bereiken!
Maar daar der menschen lot nooit zeker is,
Zoo laat ons op het ergst geval bedacht zijn.
Verliezen wij dees slag, dan is het thans
De laatste maal dat wij elkander spreken:
Wat zijt ge dan besloten om te doen?

BRUTUS.

Geheel naar 't voorschrift dier philosophie,
Waarnaar ik Cato's dood heb afgekeurd,
Dien hij zich zelf gaf, — want ik weet niet hoe,
Maar 'k vind het laag en een regt laf bestaan,
Uit vrees voor wat gebeuren kan zich 't leven
Te korten: — wapen ik mij met geduld,
Om 't albestuur dier magten te verbeiden,
Die ons regeren.

CASSIUS.

Dus, wanneer de slag
Verloren wordt, dan laat ge u in triomf
Door Rome's straten voeren?

BRUTUS.

Neen, Cassius: denk niet, edele Romein,

Dat Brutus ooit gebonden gaat naar Rome:
Hij draagt te hoog een hart: dees eigen dag
Moet enden 't werk dat vijftien Maart begon,
En of we elkaar ooit weêrzien, weet ik niet.
Dus zeggen wij elkaâr voor goed vaarwel:
Voor eeuwig, Cassius, vaarwel voor eeuwig.
Zoo wij ons weêrzien, nu, dan lagchen wij;
Zoo niet, welnu, dan was dit afscheid goed.

CASSIUS.

Voor eeuwig, Brutus, ja vaarwel voor eeuwig.
Zien wij elkaar terug, dan lagchen wij;
Zoo niet, 't is waar, dan was dit afscheid goed.

BRUTUS.

Welaan dan, opgerukt. — O, kende een mensch
Het einde van dit dagwerk, eer het komt!
Doch 't is voldoende, dat de dag zal einden;
En dan is 't eind bekend — Zoo komt, en voort!
(*Ze gaan weg*).

TWEEDE TOONEEL.

Bij Philippi. Het slagveld.

(*Krijgsrumoer.* BRUTUS *en* MESSALA *komen*).

BRUTUS.

Rijd, rijd, Messala, rijd! Breng dit papier
Den legioenen aan den andren kant.
(*Luid krijgsrumoer*).
Laat ze allen tegelijk den aanval doen; want 'k zie

Een zwakke stelling in Octavius vleugel;
Een snelle stoot werpt alles overhoop.
Rijd, rijd, Messala; heel het heir rukke op.
(*Zij gaan weg*).

DERDE TOONEEL.

Bij Philippi. Een ander deel van het slagveld.

(*Krijgsrumoer.* CASSIUS *en* TITINIUS *komen*).

CASSIUS.

O zie, Titinius, zie, de schurken vlugten!
Ik zelf werd vijand van mijn eigen volk.
Dit vaandel hier ontdekte ik op de vlugt;
Ik sloeg den lafaard, en ik nam hem 't af.

TITINIUS.

O Cassius! Brutus gaf 't bevel te vroeg;
Toen hij een voordeel op Octavius had,
Dreef hij 't te sterk; zijn leger sloeg aan 't plundren;
En ondertusschen sluit Antonius ons in.
(PINDARUS *komt terug*).

PINDARUS

Vlugt verder weg, mijn heer, vlugt verder weg;
Antonius nam uw tenten in bezit.
Vlugt, edle Cassius, vlugt verder weg.

CASSIUS.

Dees hoogte is ver genoeg. Titinius, kijk;
Zijn dat mijn tenten waar ik 't branden zie?

TITINIUS.

Ja, veldheer.

CASSIUS.

Ben 'k u lief, Titinius!
Bestijg mijn paard, zet met de sporen 't aan,
Tot ge aan die troepen ginds gekomen zijt,
En weêr terug; opdat ik zeker wete,
Of gindsche troepen vriend of vijand zijn.

TITINIUS.

'k Ben in een oogwenk daar en dan weêr hier.
(*Hij gaat weg*).

CASSIUS.

Ga, Pindarus, dien heuvel hooger op:
Ik heb een zwak gezigt; let op Titinius,
En zeg mij wat gij op het veld ontdekt. —
(PINDARUS *gaat weg*).
Dees dag begon mijn leven: 't jaar is rond,
En waar mijn zijn begon, daar eindigt 't ook;
Mijn leven heeft zijn kring volbragt. — Wat nieuws?

PINDARUS (*van de hoogte*).

O heer!

CASSIUS.

Wat nieuws?

PINDARUS.

Titinius is rondom ingesloten
Door ruiters, die hem jagen op het lijf; —

Nog holt hij verder; nu zijn ze in zijn buurt.
Titinius, nu! — ze stijgen af: — hij ook: —
Hij is gevangen, hoor! zij jublen luid.
(*Gejuich*).

CASSIUS.

Kom af; en kijk niet meer.
O lafaard die ik ben, zoolang te leven,
Tot ik mijn besten vriend gevangen zie!
(PINDARUS *komt*).

Kom nader bij.
Ik maakte in Parthien u krijgsgevangen,
En liet u zweren, toen 'k u 't leven schonk,
Dat wat ik immer u beval te doen,
Gij 't zoudt volbrengen. Kom nu, houd uw eed:
Verdien uw vrijheid; en met dit goed zwaard,
Dat Caesar door het lijf stiet, tref mijn borst.
Neen, antwoord niet. Hier, neem gij het gevest,
En heb ik mij 't gelaat bedekt, als nu,
Rigt dan het zwaard. — Ge zijt gewroken, Caesar,
En met het eigen zwaard waardoor gij vielt.
(*Hij sterft*).

PINDARUS.

Zoo ben ik vrij; veel liever was ik 't niet,
Hing van mijn wil het af. O Cassius!
Ver weg van dit gebied vlugt Pindarus,
Daar, waar hem nimmer een Romein ontdekt.
(*Hij gaat weg*).
(TITINIUS *komt terug met* MESSALA).

MESSALA.

't Is slechts een ruil, Titinius; want Octavius

Werd door des edlen Brutus magt verslagen,
En Cassius hier week voor Antonius.

TITINIUS.

Dit goede nieuws zal Cassius verkwikken.

MESSALA.

Waar hebt gij hem gelaten?

TITINIUS.

Troosteloos,
Met Pindarus, zijn dienaar, op dees heuvel.

MESSALA.

Is hij dat niet, die op den grond daar ligt?

TITINIUS.

Hij ligt daar niet als levend. O mijn hart!

MESSALA.

Niet waar, hij is het?

TITINIUS.

Neen, hij was 't, Messala,
Maar Cassius is niet meer. O avondzon!
Zooals gij ondergaat in uw rood licht,
Ging Cassius onder in zijn roode bloed;
Ach! Rome's zon ging onder. 't Licht verdween;
De wolken pakken zaam; ons doen is uit.
Wantrouwen in mijn slagen deed die daad.

MESSALA.

Wantrouwen in ons slagen deed die daad.

O snoode dwaling, uit zwaarmoedigheid
Geteeld, wat brengt gij voor 't ontstelde brein
Dat wat niet is? O dwaling, snel verwekt,
Nooit voert ge in uw geboorte tot geluk,
Maar doodt de moeder die u 't leven schonk.

TITINIUS.

Hei, Pindarus, waar zijt gij, Pindarus?

MESSALA.

Zoek hem, Titinius, terwijl ik ga
Tot de' edlen Brutus, en hem 't oor doorboor
Met dit berigt; wel noem ik het doorboren;
Want snijdend staal en pijlen zwaar van gif,
't Zou even welkom zijn voor Brutus oor,
Als tijding van dit schouwspel.

TITINIUS.

Ga, Messala,
En ondertusschen zoek ik Pindarus.
(MESSALA *gaat weg.*)
Waarom zondt gij me weg, o wakkre Cassius?
Ontmoette ik niet uw vrienden? Heeft hun hand
Dees zegekrans mij niet op 't hoofd gedrukt
Voor u? Vernaamt ge dan hun jublen niet?
Helaas! gij hebt het alles valsch verklaard.
Doch ja, draag om uw slapen toch den krans;
Uw Brutus zei me u dien te geven; ik
Volbreng wat hij gebood. — Kom haastig, Brutus,
Zie, hoe ik Cajus Cassius hulde deed. —
Vergeeft het, Goden: — dit past een Romein:
Kom, Cassius zwaard, en tref Titinius hart.
(*Krijgsrumoer.* MESSALA *komt terug met* BRUTUS, *den jongen* CATO, STRATO, VOLUMNIUS *en* LUCILIUS.)

BRUTUS.

Waar, waar, Messala, ach! waar ligt zijn lijk?

MESSALA

Zie, ginder; en Titinius die 't beweent.

BRUTUS.

Titinius ligt op den rug.

MESSALA.

Hij 's dood.

BRUTUS.

O Julius Caesar! magtig zijt ge nog:
Uw geest gaat rond, en drijft ons eigen zwaard
In eigen boezem.

(*Krijgsrumoer uit de verte.*)

Ach, Titinius!
Zie, Cassius in zijn dood door hem bekranst!

BRUTUS

Zijn daar nog twee Romeinen zoo als die?
O laatste der Romeinen, vaar gij wel!
Onmooglijk is 't, dat Rome ooit uws gelijken
Weer voortbrengt. Ziet, meer tranen ben ik schuldig
Aan dezen doode, dan uw oog zal zien. —
Ik vind er tijd voor, Cassius, ja 'k vind tijd.
Komt dan, en zendt zijn edel lijk naar Thassos:
Zijn uitvaart zij niet in ons legerkamp;
't Roofde ons den moed slechts. — Kom, Lucilius,
En jonge Cato, kom; wij gaan naar 't veld.
Voert 't leger uit, Flavius en Labeo:

Het is drie uur; Romeinen, vóór den nacht
Beslisse een tweede slag, wat lot ons wacht.
(*Ze gaan weg.*)

VIERDE TOONEEL.

Een ander deel van het veld.

Krijgsrumoer. Vechtende, komen soldaten van beide legers; dan BRUTUS, CATO, LUCILIUS *en anderen.*

BRUTUS.

Nog, burgers, ja nog houdt het hoofd omhoog.

CATO.

Geen echt Romein, die 't niet doet. Wie gaat meê?
Ik wil mijn naam uitroepen door het veld: —
Ik ben de zoon van Marcus Cato, hoort!
Vriend van mijn land en der tyrannen vijand;
Ik ben de zoon van Marcus Cato, hoort!
(*Hij gaat op den vijand los.*)

BRUTUS.

En ik ben Brutus, Marcus Brutus ik,
Brutus, vriend van mijn land: kent mij als Brutus.
(*Hij gaat op den vijand los.* CATO *valt.*)

LUCILIUS.

O jonge en edle Cato! vielt gij neêr?
Nu, dapper stierft gij als Titinius,
En gij verdient uw eer als Cato's zoon.

1 SOLDAAT.

Geef over u, of sterf.

LUCILIUS.

Slechts om te sterven.
Hier is uw loon zoo gij terstond mij doodt.
(*Hem geld aanbiedend.*)
Doodt Brutus; eer ontspringt u uit zijn dood.

1 SOLDAAT.

Wij mogen niet. Een edel krijgsgevangen!

2 SOLDAAT.

Plaats. Zegt Antonius, Brutus is gevangen.

3 SOLDAAT.

Ik breng hem 't nieuws. — Hier komt de veldheer zelf.
(ANTONIUS *komt.*)
Mijn veldheer, Brutus, Brutus is gevangen.

ANTONIUS.

Waar is hij?

LUCILIUS.

In veiligheid; ja, wel is Brutus veilig.
'k Durf u verzekren, dat geen vijand ooit
Den edlen Brutus levend vangen zal:
Voor zulk een smaad bewaren hem de Goôn!
Als gij hem vindt, 't mag levend zijn of dood,
Ge zult als Brutus, als hem zelf, hem vinden.

ANTONIUS.

Dit is niet Brutus, vriend; maar, op mijne eer,

Een niet geringer buit. Bewaak hem goed,
Bewijs hem vriendlijkheid. Ik heb het liefst
Zoo'n man tot vriend, en niet tot vijand. Ga,
En zie, of Brutus levend is of dood;
Breng ons berigt ginds in Octavius tent,
Hoe alles is gegaan.

(*Zij gaan weg*).

VIJFDE TOONEEL.

Een ander deel van het veld.

(BRUTUS, DARDANIUS, CLITUS, STRATO *en* VOLUMNIUS *komen.*)

BRUTUS.

Rust, arme rest van vrienden, op dees rots.

CLITUS.

Statilius liet het toortslicht zien, doch kwam
Niet weêr; hij is gevangen of geveld.

BRUTUS.

Clitus, zet hier u neêr. Geveld is 't woord;
Dat is aan de orde thans. Nu, luister, Clitus. —
(*Fluisterend*).

CLITUS.

Wat! ik, mijn heer? Voor heel de wereld niet.

BRUTUS.

Wees stil! geen woorden.

CLITUS.

Eer doodde ik mij zelf.

BRUTUS.

Dardanius, luister.

(*Fluisterend*).

DARDANIUS.

Ik zoo'n daad begaan?

CLITUS.

O Dardanius!

DARDANIUS.

O Clitus!

CLITUS.

Wat boos verzoek heeft Brutus u gedaan?

DARDANIUS.

Om hem te dooden, Clitus. Zie, hij peinst.

CLITUS.

Nu is dat edel vat van jammer vol,
En door zijn oogen stroomt het over.

BRUTUS.

Kom tot mij, vriend Volumnius: een woord!

VOLUMNIUS.

Wat zegt mijn veldheer?

BRUTUS.

Dit, Volumnius:

De geest van Caesar is mij in den nacht
Tot tweemaal toe verschenen; eens te Sardis;
En, nu van nacht, hier in Philippi's veld
Ik weet, mijn uur is daar.

VOLUMNIUS.

Neen, veldheer, neen.

BRUTUS.

Ja, 'k ben er zeker van, Volumnius.
Gij ziet de wereld, hoe ze gaat, Volumnius;
De vijand dreef ons tot den afgrond voort:
(*Krijgsrumoer van verre.*)
Het past ons meer, om zelf er in te springen,
Dan op zijn stoot te wachten. Mijn Volumnius,
Gij weet, wij gingen zaam als knapen school;
En om die oude vriendschap bid ik u,
Houd gij mijn zwaard vast, en ik stort me er in.

VOLUMNIUS.

Dat is een slechte vriendendienst, mijn Brutus.

CLITUS.

Vlugt, vlugt, mijn heer! hier is geen blijven meer.

BRUTUS.

Vaarwel dan gij; en gij, — en gij, Volumnius. —
Strato, gij waart geheel den tijd in slaap;
Vaarwel ook gij, mijn Strato. — Landgenooten,
Mijn hart verheugt zich, dat in heel mijn leven
Ik niemand vond, die niet getrouw mij was.
Dees dag, dien ik verloor, geeft mij meer roem,
Dan ooit Antonius en Octavius

Verwerven door hun snoode zegepraal.
Zoo vaart dan allen wel; want Brutus tong
Besluit weldra 't verhaal van mijn bestaan.
Nacht dekt mijn oogen; mijn gebeent' vraagt rust;
Lang streefde 't om dees stonde te bereiken.

CLITUS.

Vlugt, veldheer, vlugt!

(*Krijgsrumoer. Men roept: vlugt, vlugt, vlugt.*)

BRUTUS.

Ga voor; ik volg.

(CLITUS, DARDANIUS *en* VOLUMNIUS *gaan weg*).

Ik bid u, Strato, blijf gij bij uw heer.
Ge zijt een dienaar van een goeden zin;
Uw leven had een smaak van eer in zich:
Houd dan mijn zwaard, wend uw gelaat op zij,
Zoo stort ik mij er in. Wilt gij het, Strato?

STRATO

Geef mij uw hand eerst; vaar dan wel, mijn heer.

BRUTUS

Vaar, goede Strato, wel. Wees Caesar! nu voldaan:
Niet half zoo gaarn deed ik den dood u aan.

(*Hij stort zich in zijn zwaard, en sterft*).

(*Krijgsrumoer. Terugtogt.* OCTAVIUS, ANTONIUS, MESSALA, LUCILIUS *en hun leger komen*).

OCTAVIUS.

Wie is die man?

MESSALA.

’t Is Brutus dienaar. — Strato, waar ’s uw meester?

STRATO.

Vrij van de banden, die gij draagt, Messala:
Hem kan tot asch slechts de overwinnaar branden;
Want Brutus overwon alleen zich zelf,
En niemand meer heeft glorie van zijn dood.

LUCILIUS.

Zoo moest men Brutus vinden. — Brutus, dank,
Dat gij Lucilius woorden waarheid maakt.

OCTAVIUS.

Wie Brutus diende neem ik in mijn dienst.
Wilt gij uw tijd mij voortaan wijden, vriend?

STRATO.

Ja, zoo Messala me aan u overlaat.

OCTAVIUS.

Wil ’t mij ter liefde doen, Messala.

MESSALA.

Hoe stierf mijn veldheer, Strato?

STRATO.

Ik hield het zwaard; toen wierp hij zich er in.

MESSALA.

Octavius, neem hem dan om u te dienen,
Die aan mijn heer de laatste dienst bewees.

ANTONIUS.

Van allen was dit de edelste Romein:
Want elk der zamenzweerders buiten hem
Deed wat hij deed uit wangunst tegen Caesar;
Hij enkel, door een edlen zin bezield,
Sloot voor het heil des staats zich bij hen aan.
Zacht was zijn leven, de elementen zoo
In hem vermengd, dat aan het wijd heelal
Natuur verkonden kon: »dit was een man!"

OCTAVIUS.

Laat ons naar zijn verdiensten hem behandlen,
Hem uitvaart doen met ieder eerbewijs.
Van nacht rust' zijn gebeente in mijne tent,
Met eer omgeven als een kloek soldaat. —
Nu, roept het heir tot rust; dan gaan wij heen,
En deelen van dees zege de eertrofeen.

(*Zij gaan weg*).

